

Etableringen af FAS

September 2002

Etableringen af FAS

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning og konklusion.....	3
Konklusion	3
Markedsbeskrivelse	5
Virkningerne af fusionen.....	6
Tilsagn.....	11
Parternes tilsagn	12
Sagsfremstilling.....	15
Virksomhederne	16
Beskrivelse af aftalen	17
Fusion	19
Fælles kontrol.....	19
Selvstændig virksomhed	19
Varigt grundlag	20
Beskrivelse af produkterne.....	21
Presseovervågning.....	21
Adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser	23
Den ophavsretlige beskyttelse af artiklerne	24
Ophavsrettens indhold.....	24
Rettighedshaverne	24
Forholdene i andre europæiske lande.....	25
De relevante markeder	27
Markedet for rettigheder til nyhedsartikler m.v.	27
Markedet for presseovervågning.....	30
Markedet for adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser.....	33
Det geografiske marked	37
Vurdering af fusionens påvirkninger af konkurrencen	37
Markedet for presseovervågning.....	38
Markedet for adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser.....	44
Begrænsninger der er nødvendige for fusionen	48
Konkurrenceklausul	48
Leveringspligt	49
Eneret	50
Samordningsaspekter ved etableringen af FAS	52
Sandsynlighed for samordning.....	52
Konkurrencelovens §§ 6 og 8	54
Samlet vurdering af fusionens virkninger på konkurrencen	55
Vurdering af tilsagn.....	58

Sammenfatning og konklusion

Konklusion

1. I april 2002 besluttede Dagbladet Politiken, Det Berlingske Officin og Jyllands-Posten at sammenlægge deres arkivdatabaser og en række tilknyttede aktiviteter i et fælles selskab - FAS. Dagbladet Politiken og Det Berlingske Officin indskyder deres eksisterende virksomheder, Polinfo og Avisdata, i FAS.
2. Resultatet vil blive, at det nye selskab FAS kommer til at råde over en database med over 8 mio. elektroniske artikler fra mere end 30 forskellige kilder. Denne nyhedsdatabase bliver den største af sin art i Danmark og vil også være sikret alt stof fra moderselskabernes landsdækkende udgivelser i elektronisk form i fremtiden.
3. Oprettelsen af det nye selskab udgør en fusion, der skal anmeldes til Konkurrencerådet, og som først må gennemføres, når rådet har godkendt den.
4. Fusionen vil medføre betydelige fordele ikke kun for ejerne, som kan øge deres omsætning og indtjening, men også for kunderne til det nye selskab, dvs. virksomheder, institutioner og forbrugere i Danmark. De vil, hvis fusionen godkendes, få adgang til for fremtiden at søge i artikler fra alle disse mere end 30 udgivere via en enkelt database. Det vil lette arbejdet med research og lignende opgaver, hvor der er brug for hurtig tilgang til tidligere nyhedsartikler mv.
5. Derudover vil det nye selskab tilbyde et relativt nyt og ikke særlig udbredt produkt i Danmark, nemlig elektroniske presseklip. Dette produkt udbydes i forbindelse med presseovervågning, og vil medføre, at kunderne kan få leveret originalartikler fra en række af de vigtigste landsdækkende dagblade elektronisk fx via e-mail. Det nye produkt vil kunne leveres hurtigere end de hidtidige tjenester, ligesom det vil være lettere for virksomhederne at arbejde med.
6. Hidtil har de fleste virksomheder modtaget originalartikler i forbindelse med presseovervågning pr. post eller pr. bud. Dette har medført forsinkelser i forhold til det tidspunkt, hvor nyheden var aktuel, ligesom det er sværere fx at videredistribuerer artiklen internt i virksomheden i forhold til elektroniske presseklip.
7. Dertil kommer – for det tredje – at FAS' adgang til et stort udvalg af nyhedsartikler i digitaliseret form gør det muligt at levere flere nye produkter til en overkommelig pris, fx produkter, der er målrettet mod den enkelte kundes ønsker, herunder behov for resumé-tjenester, analyser mv.
8. Fusionen kan, når dette er sagt, dog også medføre visse ulemper for konkurrencen i markedet. Det afspejles også i de reaktioner, som styrelsen har fået ved sine undersøgelser. Konkurrenterne har således udtrykt frygt for, at FAS får en monopollignende status, hvis selskabet som det eneste får adgang til at distribuere artikler fra moderselskaberne elektronisk. Det kan føre til høje priser og/eller reduceret produktudvikling.

9. Konkurrencestyrelsen har fundet, at oprettelsen af det nye selskab skaber konkurrenceproblemer på navnlig to punkter, der begge vedrører presseovervågning. For det første er FAS tillagt en eneret til at udnytte stof fra moderselskabernes landsdækkende dagblade i elektronisk form i hele tre år regnet fra selskabets stiftelse. Det udelukker, at konkurrenter til FAS kan få adgang til artiklerne i elektronisk form i dette tidsrum. Moderselskabernes landsdækkende blade spiller en afgørende rolle i den daglige nyhedsstrøm og må vurderes som uundværlige for en virksomhed, der ønsker at tilbyde presseovervågning til det danske marked. Det kan vise sig alvorligt, hvis FAS er i stand til i kraft af sine særlige fordele at opnå en stor markedsandel og evt. en dominerende stilling på kortere tid end tre år.

10. Dernæst er der en alvorlig risiko for, at moderselskaberne, også når eneretten er udløbet, vil afholde sig fra at give andre virksomheder, herunder konkurrenter til FAS, adgang til disse artikler fordi det kan udgøre en reel konkurrencetrussel til FAS. Moderselskaberne har en naturlig tilskyndelse til at beskytte deres investeringer i FAS, og det kan føre til, at de ikke ønsker at levere til andre, med mindre de derved også kompenseres for evt. risici for deres investeringer. Dermed risikerer konkurrenter og i anden omgang brugerne af presseovervågning at komme til at betale høje priser ligesom produktudviklingen på langt sigt bliver mindre end ønskeligt.

11. En forudsætning for at fusionen har kunnet godkendes har derfor været, at disse to problemer blev løst.

12. På den baggrund har moderselskaberne efter forhandlinger med Konkurrencestyrelsen valgt at give følgende tilsagn:

13. FAS eneret til at udnytte redaktionelt stof i elektronisk form fra parternes landsdækkende dagblade reduceres fra at gælde i tre år fra selskabets stiftelse til 18 måneder. Såfremt parterne kan godtgøre, at FAS årsomsætning fra presseovervågningstjenester opgjort pr. 1. kvartal 2004 ikke overstiger 37 mio. kr. (svarende til en markedsandel på 30 pct.) forlænges eneretten dog til tre år.

14. Efter udløbet af eneretten forpligter parterne sig til at tilbyde andre markedsaktører end FAS aftaler om levering på ikke-diskriminerende vilkår af elektroniske presseklip fra publikationer med et oplag på 40.000 eksemplarer eller mere, som parterne leverer til FAS' presseovervågning. Ikrafttrædelsen af leveringsforpligtelsen udskydes dog med yderligere 18 måneder, såfremt parterne kan godtgøre, at FAS årsomsætning fra presseovervågningstjenester opgjort pr. 3. kvartal 2005 ikke overstiger 37 mio. kr.

15. Konkurrencestyrelsen finder, at disse tilsagn fjerner de konkurrencemæssige problemer ved fusionen. Det sikres, at FAS' eneret til moderselskabernes artikler i elektronisk form ikke udstrækkes i længere tid end nødvendigt og derved går ud over konkurrencen på markedet. Og på længere sigt sikres konkurrencen på markedet for presseovervågning ved, at konkurrenter til FAS har ret til at få leveret elektroniske presseklip fra de publikationer, som moderselskaberne leverer til FAS' presseovervågning på ikke-diskriminerende vilkår i forhold til FAS.

Markedsbeskrivelse

Baggrund

16. De vigtigste nyhedskilder i Danmark er de landsdækkende dagblade, tv og radio. Derudover findes en bred vifte af andre nyhedskilder, herunder regionale og lokale dagblade, ugeblade, magasiner samt webaviser og –tjenester.

17. De største landsdækkende dagblade er Jyllands-Posten, Politiken, Ekstra Bladet, Berlingske Tidende og B.T. Dertil kommer Børsen, Information, Kristeligt Dagblad samt Erhvervsbladet. Aviserne udkommer i en printudgave, for dagbladenes vedkommende normalt tidligt om morgenen. Ved siden af printudgaven udsender de fleste aviser en on-line udgave med de vigtigste nyheder. Artiklerne i online-udgaven, der normalt er væsentligt kortere end printversionen, opdateres løbende dagen igennem.

18. DR og TV2 sender også nyhedsudsendelser hver dag fra tidligt om morgenen, ligesom nyhederne også findes på internettet.

19. On-line-nyhederne vil normalt være tilgængelige for kunderne i en kort periode, fx kan man i Berlingske Tidendes on-line avis kun søge på artikler, der går en måned tilbage i tiden. Adgang til ældre artikler forudsætter normalt betaling.

20. Derudover har Dagbladet Politiken og Det Berlingske Officin gennem flere år opbygget hver sin database med elektroniske versioner af printudgaverne. Politikens database Polinfo rummer i dag mere end 7 mio. artikler. Polinfo omfatter ikke kun artikler fra Politiken og Ekstra Bladet men også fra op mod 30 andre kilder, herunder magasiner og årbøger. Polinfo har fx en aftale med Jyllands-Posten og med Information om, at artikler herfra er tilgængelige i Polinfos database.

21. Det Berlingske Officins database Avisdata indeholder i dag ca. 1,2 mio. artikler fra Berlingske Tidende, B.T. og Weekendavisen siden 1991. Avisdata indeholder ikke artikler fra andre medier.

22. Polinfos og Avisdatas tjenester har været stillet til rådighed for kunder mod betaling. Begge arkivdatabaser har givet kunder adgang til systematisk søgning i artikler mv. Derudover har Polinfo en særskilt tjeneste for presseovervågning, Artikelservice, der tilbyder kunderne overvågning af nyheder i medier i Polinfos database. Kunderne tilmelder sig denne tjeneste og angiver hvilke emner, navne mv., de ønsker overvåget. Herefter modtager de op til to gange dagligt pr. e-mail kopi af alle de artikler, der er indgået til Polinfos database.

23. Ud over Polinfo og Avisdata findes yderligere et antal nyhedsarkivdatabaser og presseovervågningsvirksomheder. Således har de fleste større dagblade og magasiner samt DR og TV2 databaser med arkivmateriale. De indeholder normalt ikke artikler fra andre medier og de rækker ikke altid ret langt tilbage i tid, fx giver TV2 kun adgang til de seneste 7 dages nyheder. Internationalt findes store arkiver som bl.a. Factiva, Dialog og Lexis Nexis. Arkivdatabasernes tjenester benyttes til bl.a. research, og de vigtigste aftagere er magasiner, tidsskrifter og dagblade. Ligeledes er Folketinget en stor kunde.

24. Udover arkivdatabaserne findes en række presseovervågningsvirksomheder. De største er Observer, Infopaq og Ajourklip. Deres tjenester omfatter overvågning og kopier af artikler fra de vigtigste medier, samt udarbejdelse af nyhedsresumeer på basis af artiklerne. Disse virksomheder har været henvist til at levere presseklip (de originale artikler) via udklip fra printudgaverne. Ophavsrettighederne til den originale artikel forhindrer nemlig, at andre, herunder konkurrenter til nyhedsudgiverne kan fremstille kopier, herunder elektroniske eksemplarer, af artiklerne uden særskilt tilladelse fra ophavsmændene.

25. De vigtigste kunder til presseovervågning er private virksomheder, der fx efterspørger oversigt over artikler om virksomheden selv eller dens konkurrenter.

Etableringen af FAS

26. Polinfo og Avisdata har hidtil haft en begrænset indtjening – mindre end 20 mio. kr. tilsammen.[]. FAS indtræder således i de deltagende virksomheders rettigheder mv. i henhold til aftaler om videresalg af stof fra andre udgivere.

27. []. Selskabet er således tillagt en ikke-tidsbegrænset ret til stof fra moderselskabernes trykte publikationer i elektronisk form så tidligt som muligt efter udgivelsen.

28. Samlingen af dette stof ét sted vil styrke søgemulighederne på tværs. Det nye selskab vil opnå stordriftsfordele gennem lavere enhedsomkostninger ved at samle arkiverne i én fælles database med ét indekserings- og søgesystem. Adgangen til data fra mange forskellige nyhedskilder ét sted er også en fordel for kunderne. Dertil kommer, at det specielt for presseovervågning er afgørende løbende at kunne overvåge et stort antal relevante medier og at kunne distribuere materialet til kunderne, medens det er helt aktuelt. Og i den henseende vil FAS få nogle fordele, idet det har tilladelser til kopiering/indscanning af artikler fra ophavsmændene til moderselskabernes udgivelser. Endelig er det planen at forbedre de hidtil eksisterende systemer væsentligt, således at det bliver muligt at tilbyde kunderne nye og bedre produkter.

29. Dertil kommer, at FAS de første tre år efter stiftelsen er tillagt eneret til moderselskabernes stof fra landsdækkende udgivelser i elektronisk form, samt at moderselskabernes er forpligtet til at trække sig helt ud af FAS' marked og til hverken direkte eller indirekte at drive konkurrerende virksomhed med FAS.

30. []

Virkningerne af fusionen

31. Konkurrencestyrelsens undersøgelser viser imidlertid, at dannelsen af FAS – ud over at gøre det muligt at præsentere nogle nye produkter og realisere nogle stordriftsfordele – risikerer at medføre konkurrenceproblemer navnlig for markedet for presseovervågning.

32. Analysen af fusionens virkninger er delt op i tre markeder, som konkurrenceretligt må vurderes som særskilte relevante markeder. Det er markedet for adgang til søgning i

nyhedsdatabaser og markedet for presseovervågning, hvor det nye selskab vil være aktivt. Derudover har styrelsen vurderet de mulige følger for konkurrenceforholdene i det tidligere omsætningsled, hvor moderselskaberne er aktive, nemlig markedet for salg af tilladelser til udnyttelse af nyhedsartikler mv. i elektronisk form.

33. Markederne er i alle tilfælde afgrænset til Danmark. Tjenesterne er skrevet på dansk, de vedrører forhold i Danmark, og kunderne er i alt væsentlighed hjemmehørende i Danmark.

Markedet for søgning i nyhedsdatabaser

34. FAS vil, ligesom Polinfo hidtil har gjort det, give dets kunder adgang til at søge i artikeldatabasen efter relevante artikler. Der kan søges på alle artikler i databasen, på udvalgte kilder eller inden for emner, fx navnedatabasen eller anmeldelsesdatabasen. Denne ydelse er en pull-ydelse, idet kunderne selv trækker relevante artikler ud af databasen.

35. På markedet for adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser er Polinfo i dag den største virksomhed. Øvrige konkurrenter er bl.a. Børsen On-line, TV2, DR, Dialog og Factiva, jf. tabel 1.

Tabel 1: Omsætning og markedsandele for søgning i nyhedsdatabaser

<i>Selskab</i>	<i>Omsætning mio. kr.</i>	<i>Markedsandel pct.</i>
Polinfo	-	-
Avisdata	-	-
FAS	< 20	< 50
Andre	> 20	> 50
I alt	40	100

36. På dette marked fører etableringen af FAS til en styrkelse af den markedsførende position, som Polinfo havde forud. Målt på omsætning vil databasen fra starten have en høj markedsandel, dog under 50%. Ved denne vurdering skal der dog tages hensyn til, at der ikke har kunnet opgøres omsætning fra DR og TV2's databaser samt fra en række mindre databaser, som stilles til rådighed for abonnenter af de fysiske og elektroniske medier uden ekstra betaling.

37. FAS konkurrenter er imidlertid alle forholdsvis små sammenlignet med FAS f.s.v.a. dækning både i bredden (antallet af kilder) og i dybden (hvor langt de går tilbage i tiden). FAS vil dermed med en høj markedsandel dog under 50% allerede ved etableringen komme til at indtage en dominerende stilling på markedet for adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser.

38. Imidlertid er det Konkurrencestyrelsens vurdering, at der ikke ved etableringen af FAS er risiko for, at konkurrencen på markedet for adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser hæmmes betydeligt.

39. Det hænger sammen med, at betydningen af moderselskabernes udgivelser på dette marked ikke er så udtalt som på markedet for presseovervågning. FAS' database vil have fordel ved sin bredde og dybde, men der findes konkurrerende databaser, som kunderne kan benytte, hvis FAS søger at udnytte sin stærke position. Nogle nyhedskilder ligger også i flere forskellige databaser. Såfremt kunderne specifikt ønsker at orientere sig om, hvad fx Berlingske Tidende har skrevet om et emne, vil de også have mulighed for at søge disse oplysninger direkte fra Berlingskes tjenester uden at være henvist til FAS. Endvidere er de store internationale arkivdatabaser Dialog, Factiva og Lexis Nexis, som i volumen, dækning og ressourcer overgår det nye selskab, allerede til stede i Danmark.

40. Skabelsen af FAS vurderes således ikke at føre til, at konkurrencen på dette marked hæmmes betydeligt.

Markedet for presseovervågning

41. På dette marked spiller den ophavsretlige beskyttelse og de indskrænkninger, den medfører over brugen af artiklerne, en væsentlig rolle for vurderingen af konkurrencen.

42. Det væsentligste produkt på dette marked har i lang tid været levering af fysiske presseklip. Presseklipsudbydere kan – på grund af den ophavsretlige beskyttelse - hverken kopiere eller scanne artikler og er derfor nødsaget til at klippe artiklen ud af avisen og sende den enten pr. post eller pr. bud til modtageren. Derudover tilbydes resuméer af artikler. Resuméerne kan uden problemer i forhold til ophavsretten sendes elektronisk, og dette er en af grundene til, at dette produkt har vundet frem.

43. Endelig kan presseklippene distribueres elektronisk, og således leveres via mail eller fx direkte til en virksomheds intranet. Dette produkt har hidtil ikke været særlig udbredt i Danmark, idet presseovervågningsvirksomhederne ikke har opnået tilladelse fra udgiverne til at sende presseklippene elektronisk. Elektroniske presseklip forventes med etableringen af det nye selskab at vinde frem som produkt. Det nye selskab vil således koncentrere sig om elektronisk presseovervågning af de artikler, der findes i FAS' database. Endelig tilbyder de fleste presseovervågningsvirksomheder i dag også analysearbejde på baggrund af de artikler de leverer.

44. Styrelsens undersøgelser viser, at omsætningen fra disse produkter fordeler sig således:

Tabel 2: Distribution af presseovervågningsprodukter

Ydelse	<i>Pct.</i>
Fysiske klip pr. bud/post	40-50
Resumeer	40-50
Faxdistribution ¹	< 5
Andre tjenester	< 10
I alt	100

45. På markedet findes i dag tre større operatører, nemlig Observer, Infopaq, og Ajourklip. Polinfo er også på markedet, idet dets tjeneste Artikelservice tilbyder elektronisk presseovervågning af 16 kilder. Tjenesten omfatter dog alene en simpel form for presseovervågning (word-filer), og er ikke særlig udbredt, jf. tabel 3.

Tabel 3: Omsætning og markedsandele for presseovervågning

Selskab	<i>Omsætning mio. kr</i>	<i>Markedsandel pct.</i>
Observer	60-70	50-60
Infopaq	20-30	20-30
AjourKlip	10-20	10-20
Artikelservice	< 5	< 5
Andre	15	12
I alt	124	100

46. FAS vil fra starten ikke have nogen stærk stilling på dette marked, men det er Konkurrencestyrelsens vurdering, at der er risiko for, at det nye selskab inden for ret kort tid vil opnå en dominerende stilling, der kan hæmme konkurrencen.

47. Elektroniske presseklip er et forholdsvist nyt produkt i Danmark, og dette nye produkts fremtidige indvirkning på konkurrencen kan kun vurderes med en vis usikkerhedsmargen. Ud fra erfaringerne i udlandet og fra oplysninger fra potentielle fremtidige kunder og konkurrenter til FAS er det styrelsens vurdering, at elektroniske presseklip vil komme til at dominere fremtidens marked, men hvor hurtigt det går, og hvor stor FAS bliver, afhænger af en række forhold. Nogle af disse forhold har FAS selv indflydelse på, herunder hvor hurtigt produktprogrammet udvikles og hvor meget det markedsføres. Specielt kan der ligge nogle muligheder i en stærkere produktudvikling baseret på digitale presseklip mv. Det er sandsynligt, at det samlede marked vil vokse i de nærmeste år, ikke mindst inden for sådanne produkter, som kan produceres og leveres målrettet efter de enkelte kunders ønsker.

¹ De større landsdækkene dagblade har indgået aftaler med presseovervågningsvirksomhederne om, at sidstnævnte har lov til at faxe originalartiklerne frem til kunderne. Der er ikke givet tilladelse til at indscanne artiklerne i forbindelse med, at de faxes.

48. Dertil kommer den usikkerhed, der knytter sig til hvilke aftaler, det lykkes FAS at opnå med andre nyhedsleverandører, herunder Børsen og de elektroniske medier, TV2 og DR. Endelig skal der tages hensyn til konkurrenternes eventuelle modtræk i konkurrencen.

49. FAS har ved sin indtræden på markedet kun en markedsandel på < 5 %, mens den største konkurrent har 50-60 %. FAS vil endvidere fra start kun kunne tilbyde et meget simpelt produkt (en word-fil). Det vil tage nogen tid, før FAS kan levere udviklede produkter i form af mere sofistikerede filer, resumétjenester mv. Endelig dækker FAS i modsætning til de fleste andre presseovervågningsbureauer fra starten ikke alle medier men kun en del af de landsdækkende medier.

50. FAS vil imidlertid med det elektroniske presseklip komme til at råde over et produkt, der inden for en kort tidsramme må antages at vinde omsætning fra det fysiske presseklip. FAS vil også tilbyde en bredere dækning med elektroniske presseklip end Artikelservice, i og med at også Det Berlingske Officins landsdækkende aviser findes i databasen. Endelig skal der tages hensyn til, at den treårige eneret vil give FAS en fredningsperiode, hvor ingen andre konkurrenter har adgang til at levere presseklip fra 88 % af de landsdækkende dagblade i elektronisk form – selv om de var villige til at betale ekstra for det.

51. Det er derfor vurderingen, at FAS på et tidspunkt i fremtiden vil komme til at indtage en dominerende stilling på markedet for presseovervågning. Det kan dog ikke påvises, at dette vil ske inden for den nærmeste årrække. Derfor vurderes det, at fusionen ikke vil skabe eller styrke en dominerende stilling, der fører til at den effektive konkurrence på markedet begrænses således, at fusionen af den grund skal forbydes, jf. konkurrencelovens § 12c, stk. 2.

52. Eneretten til moderselskabernes stof i elektronisk form kan imidlertid være et selvstændigt konkurrenceproblem. En kortvarig eneret må anses for nødvendig og velbegrunderet for det nye selskab til at trænge ind på markedet og bide sig fast. Det er imidlertid tvivlsomt, om det er nødvendigt at udstrække eneretten til tre år i den konkrete situation. Adgang til de store landsdækkende blades stof på konkurrencemæssige vilkår må tillægges en afgørende betydning specielt for en presseovervågningsvirksomhed. Eneretten udelukker konkurrenterne fra adgang til den elektroniske udgave af de landsdækkende blades artikler, og hvis FAS opnår en stærk stilling på markedet på kort tid - uden at selskabet nødvendigvis bliver dominerende - vil eneretten kunne medføre en væsentlig afskærmning af markedet til skade for konkurrencen.

53. Spørgsmålet om varigheden af eneretten skal derfor vurderes nærmere. Dette tages op senere.

Salg af tilladelser til udnyttelse af nyhedsartikler mv. i elektronisk form.

54. Moderselskabernes stærke stilling som nyhedsleverandører medfører, at der er sandsynlighed for samordning på dette vertikalt forbundne marked for salg af tilladelse til

udnyttelse af avisartikler mv. i elektronisk form. Dette marked ligger vertikalt set i et tidligere omsætningsled til de markeder, hvor FAS vil operere.

55. På dette marked indtager moderselskaberne en markant stilling, idet de ejer landsdækkende dagblade med en markedsandel på 88 %, der spiller en afgørende rolle i den daglige nyhedsformidling.

56. Moderselskabernes stærke stilling på dette marked kombineret med selskabernes millioninvestering i FAS medfører, at det må anses for sandsynligt, at de samordner deres adfærd i kortere eller længere tid. Det kan føre til, at de helt nægter at give tilladelse til at anvende deres nyhedsstof til elektronisk presseovervågning til andre end FAS, eller ved at de kun sælger disse rettigheder til andre end FAS, hvis de priser, de opnår herved er så meget højere end til FAS, at tillægget mere end opvejer den risiko, som levering til konkurrenter kan indebære for deres investeringer i FAS.

57. En sådan samordnet adfærd vil beskytte FAS i konkurrencen med andre presseovervågningsvirksomheder og vil medføre en afskærmning af markedet for presseovervågning, der må anses for omfattet af konkurrencelovens § 6, stk.1, og som ikke vil kunne opnå en fritagelse i medfør af konkurrencelovens § 8.

Tilsagn

58. Parterne har imidlertid afgivet nogle tilsagn, der skal imødegå disse forhold. Tilsagnene omfatter varigheden af den aftalte eneret og risikoen for samordning af moderselskabernes praksis for salg af tilladelser til udnyttelse af avisartikler mv. i elektronisk form.

59. Parterne har for det første indskrænket FAS eneret til at udnytte det redaktionelle stof i elektronisk form til kun at gælde en kortere periode end 3 år, nemlig 18 måneder.

60. Dette giver sikkerhed for, at den aftalte eneret ikke går videre end nødvendigt af hensyn til, at det nye selskab kan få fodfæste på markedet, samt at der ikke gennem en unødvendig langvarig eneret sker en afskærmning af markedet til skade for konkurrencen.

61. Forkortelsen af eneretten suspenderes dog, såfremt parterne godtgør, at FAS ikke opnår en årsomsætning pr. 30. juni 2004 på markedet for presseovervågning på 37 mio. kr. eller derover.

62. Herved er der taget højde for den særlige usikkerhed, der er forbundet med den fremtidige udvikling på dette marked, og som navnlig knytter sig til hvor længe, der vil gå, før elektroniske presseklip, hvor FAS har sin særlige styrke, for alvor vinder udbredelse og markedsandele.

63. Omsætningsgrænsen på de 37 mio. kr. er sat så højt, at det nye selskab kan få fodfæste og en rentabel forretning på et marked, hvor det ikke har nogen væsentlig omsæt-

ning i dag. På den anden side er den ikke så høj, at der er risiko for, at markedet lukkes for konkurrenterne til skade for en effektiv konkurrence.

64. For det andet forpligter parterne sig til at tilbyde andre virksomheder på markedet aftaler om levering af elektronisk presseklip på ikke-diskriminerende vilkår fra publikationer med et oplag på over 40.000 eksemplarer, som parterne leverer til FAS' presseovervågning. Denne leveringsforpligtelse træder i kraft, når perioden med eneret udløber, dog er der også her en mulighed for at suspendere leveringspligten, såfremt parterne godtgør, at FAS' årsomsætning for presseovervågningsprodukter er mindre end 37 mio. kr. Ikrafttrædelsen af parternes leveringsforpligtelse kan ikke udskydes længere end til højst 1. juli 2007.

65. Denne forpligtelse til at levere til andre markedsaktører på ikke-diskriminerende vilkår fjerner den risiko for samordnet adfærd i strid med konkurrenceloven, som styrelsen har påpeget. Parterne kan således herefter ikke nægte leverancer til andre virksomheder på markedet, hvis de samtidig leverer de pågældende produkter til brug for FAS' presseovervågningsvirksomhed. Og disse leverancer skal ske på ikke-diskriminerende vilkår sammenholdt med leverancerne til FAS. Det vil således ikke være lovligt at kræve forholdsmæssigt højere priser af andre end af FAS, eller at gøre leveringsvilkårene i øvrigt – fx leveringstidspunktet – dårligere end for FAS.

66. Parterne kan over for andre markedsaktører gøre levering af elektronisk presseklip i henhold til tilsagnet betinget af, at FAS får tilsvarende adgang til disse virksomheders publikationer (dog kun publikationer med et oplag på 40.000 eksemplarer eller mere) eller medier eller tjenester på det danske marked, som led i FAS' virksomhed. Dette sikrer parterne mod, at skulle levere til deres direkte konkurrenter, som også udgiver publikationer mv. på det danske marked, uden at kunne få en tilsvarende modydelse på forretningsmæssige vilkår.

67. Det er Konkurrencestyrelsens vurdering, at parterne gennem disse tilsagn har fjernet betænkelighederne ved fusionen, således at den herefter kan godkendes.

Parternes tilsagn

68. De af parterne afgivne tilsagn er optrykt i forlængelse heraf.

T I L S A G N

A/S Dagbladet Politiken, Jyllands-Posten A/S og Det Berlingske Officin A/S underskrev den 23. april 2002 rammeaftale om etablering af samarbejde om en fælles elektronisk arkivvirksomhed (FAS). I § 3 i den om FAS underskrevne aktionæroverenskomst har parterne meddelt FAS eneret til i 3 år fra FAS' stiftelse at udnytte redaktionelt stof i elektronisk form fra udgivelser af parternes landsdækkende dagblade, Berlingske Tidende, B.T., Weekendavisen, Politiken, Ekstra Bladet og Jyllands-Posten, i FAS' arkivvirksomhed, herunder til brug for presseovervågning (elektronisk presseklip). § 3 i den om FAS underskrevne aktionæroverenskomst viger for nærværende tilsagn og modificeres således med indholdet heraf.

Foranlediget af Konkurrencestyrelsens behandling af parternes ansøgning om godkendelse af samarbejdet om FAS efter konkurrencelovens kapitel 4 har parterne besluttet at afgive følgende tilsagn:

Parterne indskrænker FAS' eneret til at udnytte redaktionelt stof i elektronisk form fra parternes landsdækkende dagblade, således at eneretten gælder i en periode på 18 måneder regnet fra det tidspunkt, hvor Det Berlingske Officins arkivvirksomhed, Avisdata, overføres med henblik på datamæssig integration med Dagbladet Politikens arkivvirksomhed, Polinfo, dog senest fra den 1. januar 2003. Eneretten udløber herefter senest den 30. juni 2004. Parterne giver tilsagn om fra 1. juli 2004 at tilbyde andre markedsaktører aftaler om levering af elektronisk presseklip fra publikationer med et oplag på 40.000 eks. eller mere, som parterne leverer til FAS' presseovervågning, på ikke-diskriminerende vilkår. JydskVestkysten er undtaget fra leveringspligten.

Såfremt parterne godtgør, at FAS årsomsætning hidrørende fra selskabets presseovervågningsvirksomhed, pr. 30. juni 2004 er mindre end 37 mill. kr., forlænges eneretsperioden dog med yderligere 18 måneder, dvs. til udløb senest den 31. december 2005. Dette betyder også, at leveringspligten suspenderes i samme periode. Årsomsætningen pr. 30. juni 2004 opgøres som FAS' omsætning for leverancer fra selskabets pres-

seovervågningsvirksomhed i 1. kvartal 2004 multipliceret med 4 + abonnementsafgifter for dette kvartals kunder for et år.

Såfremt parterne godtgør, at FAS' årsomsætning fra presseovervågningsvirksomheden pr. 31. december 2005 fortsat er mindre end 37 mio. kr. suspenderes leveringsforpligtelsen med yderligere 18 måneder, dvs. til udløb senest den 30. juni 2007. Eneretten forlænges ikke. Parternes forpligtelse til at levere til andre presseovervågningsvirksomheder indtræder altså senest den 1. juli 2007. Årsomsætningen pr. 31. december 2005 opgøres som FAS omsætning for leverancer fra selskabets presseovervågningsvirksomhed i 3. kvartal 2005 multipliceret med 4 + abonnementsafgifter for dette kvartals kunder for et år.

Parterne kan over for andre markedsaktører gøre leveringen betinget af, at FAS får tilsvarende adgang til på forretningsmæssigt grundlag at bringe elektroniske presseklip fra disse virksomheders publikationer eller medier eller tjenester på det danske marked (med et oplag på 40.000 eks. eller mere) som led i FAS' virksomhed. For så vidt angår markedsaktører, der udgør en tilknyttet virksomhed, jfr. § 3 i bekendtgørelse nr. 895 af 21/9 2000, i forhold til udgivere som nævnt ovenfor, kan parterne gøre leveringen betinget af, at FAS får tilsvarende adgang til at bringe elektroniske presseklip fra sådanne udgiveres publikationer m.v. på det danske marked (med et oplag på 40.000 eks. eller mere).

Parternes forpligtelse til at levere til andre presseovervågningsvirksomheder i Danmark skal ske på ikke diskriminerende vilkår. Herved bemærkes,

at der som for FAS' vedkommende alene gives adgang til at benytte det digitale indhold i forbindelse med presseovervågning (elektronisk presseklip), således at enhver anden brug af det redaktionelle stof, herunder brug af stoffet i trykte eller elektroniske medier (netaviser o.lign.) eller ved udbud af presseklipydelser, der kan påvirke parternes publikationers forretningsmuligheder, eksempelvis såfremt parternes publikationer i deres helhed gøres tilgængelige for kunden, er uberettiget,

at adgangen til at anvende det digitale indhold - som for FAS' vedkommende - yderligere begrænses derved, at der ikke kan gives ret til videresalg, offentliggørelse, publicering eller videreudnyttelse på anden måde end til konkurrentens kundes eget private brug,

Såfremt parterne godtgør, at markedet ikke har udviklet sig som forudset, eller at det har ændret sig væsentligt, således at markedet er præget af effektiv konkurrence, så kan parterne rette henvendelse til Konkurrencestyrelsen med henblik på en drøftelse af tilsagnene.

København, den 24. september 2002

For A/S Dagbladet Politiken:

For Jyllands-Posten A/S:

For Det Berlingske Officin A/S:

Sagsfremstilling

69. Aktieselskabet Dagbladet Politiken, Det Berlingske Officin A/S og Jyllands-Posten A/S har anmeldt etableringen af et joint venture, FAS.

70. Med selskabet skal der oprettes en on-line nyhedsarkivdatabase med artikler og anden information, som abonnenter skal have adgang til at søge i, ligesom FAS skal udbyde presseovervågning og andre relaterede tjenester på baggrund af artiklerne i databasen.

71. Ved etableringen af FAS indskyder Dagbladet Politiken og Det Berlingske Officin deres virksomheder Polinfo og Avisdata i selskabet.

72. Parternes aftale om etablering af FAS er betinget af, at der ikke fra Konkurrencerådets side nedlægges forbud mod, knyttes vilkår til eller udstedes påbud i anledning af

den påtænkte etablering af selskabet. Aftalen vil først blive gennemført, når Konkurrencerådets godkendelse til selskabsetablering foreligger.

Virksomhederne

73. De deltagende virksomheder er Dagbladet Politiken, Det Berlingske Officin og Jyllands-Posten.

Aktieselskabet Dagbladet Politiken

74. Dagbladet Politikens primære forretningsområde er udgivelse af dagbladene Politiken og Ekstra Bladet. Disse blades internetsider og internetaktiviteter varetages ligeledes af Dagbladet Politiken, ligesom selskabet er aktivt inden for bl.a. elektroniske tekst- og billedtjenester via divisionerne Polfoto og Polinfo. Polinfo indskydes som nævnt i det nye selskab.

75. Dagbladet Politiken er derudover via datterselskaber og associerede virksomheder aktiv på markederne for udgivelse af lokalaviser.

76. Dagbladet Politiken havde i 2001 en koncernomsætning i Danmark på 1,6 mia. kr. Heraf udgjorde omsætningen for Dagbladet Politiken 1,29 mia. kr.

Det Berlingske Officin A/S

77. Det Berlingske Officin er et koncernselskab i den norske Orkla-koncern, hvis moderselskab er Orkla ASA.

78. Det Berlingske Officin er moderselskab i Berlingske-koncernen, der driver medievirksomhed i Danmark primært gennem udgivelse af de landsdækkende dagblade Berlingske Tidende, B.T. og ugeavisen Weekendavisen samt gennem udgivelse af regionale dagblade, distriktsaviser og gratisavisen URBAN.

79. Derudover er Det Berlingske Officin aktiv på markederne for bl.a. internetvirksomhed, herunder drift af elektroniske tekst- og billedtjenester via Avisdata, der drives som en division i Det Berlingske Officin, og billedbureauvirksomheden Scanpix Danmark A/S, i hvilket Det Berlingske Officin ejer 51 % af aktiekapitalen. Avisdata indskydes som nævnt i det nye selskab.

80. Det Berlingske Officin havde en koncernomsætning i Danmark i år 2001 på 3,2 mia. kr. Orklas samlede koncernomsætning i Danmark i år 2001 udgjorde 4,2 mia. kr.

Jyllands-Posten A/S

81. Jyllands-Posten driver medievirksomhed i Danmark primært ved udgivelse af dagbladet Morgenavisen Jyllands-Posten. Derudover er Jyllands-Posten aktiv på markedet for bl.a. internetvirksomhed, herunder internettjenester inden for nyhedsformidling

samt annoncering på internettet. Jyllands-Posten og Det Berlingske Officin ejer bl.a. i fællesskab internetjobtjenesten JobZonen A/S.

82. Jyllands-Posten har hidtil gennem en leverandøraftale med Polinfo leveret stof til Polinfos informationssystem.

83. Jyllands-Postens omsætning i år 2001 var på 1,078 mia. kr.

Beskrivelse af aftalen

Etableringen

84. Aftalen mellem Dagbladet Politiken, Det Berlingske Officin og Jyllands-Posten indebærer, at parterne etablerer et fællesejet selskab FAS A/S.

85. Dette selskab skal parterne eje med hver 33,3 %. Moderselskaberne indskyder som betaling kontante beløb i selskabet. Derudover indskyder Dagbladet Politiken og Det Berlingske Officin deres elektroniske arkivvirksomheder Polinfo og Avisdata i selskabet. På baggrund af disse virksomheder etableres et elektronisk arkiv.

FAS

86. Polinfo, som Dagbladet Politiken indskyder i FAS, er p.t. den største artikeldatabase i Danmark og indeholder pr. 18. juli 2002 mere end 7 mio. artikler fra tæt på 30 forskellige kilder, herunder aviser (bl.a. Politiken og Jyllands-Posten), magasiner, årbøger, nyhedsbureauer mv.²

87. []

88. Avisdata, som Det Berlingske Officin indskyder i FAS, indeholder artikler fra aviserne Berlingske Tidende, BT og Weekendavisen fra 1991 og frem til i dag. Databasen indeholder 1,2 millioner artikler.

89. []

90. FAS indtræder så vidt muligt i Polinfos og Avisdatas eksisterende aftaler med andre udgivere. På denne baggrund kommer FAS' elektroniske arkiv til at bestå af artikler fra de tre parters landsdækkende publikationer samt så vidt muligt fra en lang række andre aviser, tidsskrifter, opslagsværker og nyhedsbureauer, mm.

91. Arkivet vil også indeholde dagsaktuelle artikler, idet moderselskaberne med aftalen forpligter sig til så tidligt som muligt efter udgivelsen af deres trykte publikationer at stille alt stof til rådighed for FAS i elektronisk form. Hvor tidligt udgivere kan være klar til at overføre dagens udgave til FAS afhænger af, hvor udviklet teknikken hos den enkelte er på dette punkt. Politiken og Ekstra Bladet har fx hidtil kunnet overføre dagens

²Databasen tæller artikler fra for eksempel Politiken, Jyllands-Posten, Ekstra Bladet, Fyens Stiftstidende, Information, Børsens Nyhedsmagasin, Computerworld, Reuters Finans og Ritzaus Bureau.

udgave til FAS allerede omkring midnat. For andre udgivelser veksler det for øjeblikket mellem overførelse tidligt om morgenen til først på formiddagen.

92. FAS skal have til formål at drive virksomhed med salg af artikler fra det elektroniske arkiv. Dette vil ske ved at give kunder adgang til at søge efter artikler i databasen, ligesom FAS vil tilbyde at foretage elektronisk presseovervågning, resumé-tjenester og andre relaterede tjenester.

93. Ophavsretten til arkivmaterialet overdrages ikke til FAS, men forbliver hos vedkommende part, men FAS får ret til at udnytte det redaktionelle stof fra moderselskabernes landsdækkende publikationer i forbindelse med dets virksomhed.

94. FAS' elektroniske tjenester kan kun stilles til rådighed for kundernes eget brug (inden for kundens egen virksomhed) og uden ret for kunderne til videresalg.

95.

96.

Bestyrelse og direktion

97.

98.

Etableringsomkostninger

99.

Konkurrenceklausul

100. Af aktionæroverenskomstens § 8 fremgår det, at Det Berlingske Officin, Dagbladet Politiken og Jyllands-Posten efter dannelsen af FAS vil trække sig helt ud af markedet. Parterne er forpligtet til, så længe de er aktionærer i joint venturet, hverken direkte eller indirekte at drive konkurrerende virksomhed med FAS.

101. Parternes brug af redaktionelt stof fra egne publikationer til egne formål og aktiviteter og salg af egne enkeltstående artikler mv. anses ikke for konkurrerende virksomhed. Blandt andet kan parterne oprette egne artikeldatabaser for de enkelte udgivelser.

Eneretsklausul

102. Af aktionæroverenskomstens § 3 fremgår det, at FAS i tre år fra FAS' stiftelsesdag skal have eneret til at udnytte redaktionelt stof fra parternes landsdækkende publikationer. Dette betyder, at andre informationsdatabaser og presseovervågningsvirksomheder ikke kan få adgang til artiklerne fra moderselskaberne i elektronisk form i denne treårige periode.

103. Eneretten er i øvrigt ikke til hinder for, at moderselskaberne kan anvende redaktionelt stof fra egne publikationer til aktiviteter, der ikke er omfattet af FAS' formål, som for eksempel udgivelse af elektroniske nyhedstjenester eller trykte publikationer.

Fusion

104. For at etableringen af et joint venture udgør en fusion omfattet af konkurrencelovens fusionskontrolbestemmelser, skal det være genstand for fælles kontrol af moderselskaberne, det skal fungere som en selvstændig virksomhed, og det skal være etableret på et varigt grundlag, jf. konkurrencelovens § 12 a, stk. 1, nr. 2, og § 12 a, stk. 1, nr. 2, jf. stk. 2.³ Er disse betingelser opfyldt skal de deltagende virksomheder herudover leve op til specifikke omsætningskrav, der fremgår af § 12, stk. 1, nr. 1 eller 2. Disse betingelser vil blive gennemgået i det følgende.

Fælles kontrol

105. Fælles kontrol betyder, at et joint venture skal kontrolleres af dets moderselskaber i forening. Fælles kontrol forudsætter mulighed for at øve afgørende indflydelse på virksomheden, og dette må vurderes ud fra både retlige og faktiske forhold. Fælles kontrol er kendetegnet ved, at moderselskaberne er nødt til at nå til enighed om – og hver især har vetoret i forhold til – strategisk vigtige beslutninger i forhold til joint ventures forretningsadfærd.⁴

106. []

107. Denne bestemmelse må siges at give det enkelte moderselskab en kontrollerende indflydelse på beslutninger af strategisk betydning for joint venture. Betingelsen om fælles kontrol er således opfyldt.⁵

Selvstændig virksomhed

108. Joint venture skal varetage en selvstændig virksomheds samtlige funktioner. Det betyder, at joint venture selskabet skal være aktivt på et marked, hvor det varetager de funktioner, der normalt varetages af andre virksomheder, som opererer på samme marked.⁶

³ Se forarbejderne til konkurrencelovsændring 2000, FT 1999-2000, tillæg A, s. 6819-6820. Disse forarbejder henviser i øvrigt til Kommissionens meddelelse om begrebet selvstændigt fungerende joint ventures, EFT 1998/C 66/01.

⁴ FT 1999-2000, s. 6821 og Kommissionens meddelelse om fusionsbegrebet, EFT 1998/C 66/02, pkt. 18-19.

⁵ Se Faull & Nikpay, s. 214, der nævner, at de vigtigste strategiske beslutninger af betydning for et joint ventures kommercielle adfærd generelt set er beslutninger vedrørende udpegelse af direktionen og godkendelse af budgetter og forretningsstrategi.

⁶ Se forarbejderne til § 12a, stk. 2, FT 1999-2000, s. 6819 og Kommissionens meddelelse om begrebet selvstændigt fungerende joint ventures, EFT 1998/C 66/01, pkt. 12.

109. Ved denne vurdering er det af betydning, hvilke ressourcer joint venturet har fået tilført, hvilken strategi der ligger bag oprettelsen af joint venturet, dets ledelsesstruktur og ledelsens uafhængighed, samt i hvilket omfang joint venturet vil vedblive med at være afhængigt af moderselskaberne.⁷

110. FAS vil blive etableret med et kapitalgrundlag, der er tilstrækkeligt til, at selskabet af egne midler kan finansiere dets virksomhed, []. FAS får endvidere []. Dette taler for, at FAS vil fungere som en selvstændig virksomhed.

111. En del af FAS' virksomhed vil være baseret på levering af artikler fra moderselskabernes udgivelser. FAS har således ret til – og i de første tre år eneret til - at udnytte redaktionelt stof fra parternes udgivne publikationer. Dette vil dog ikke medføre, at FAS ikke kan anses for at være selvstændigt fungerende.

112. For det første, er der tale om produkter, som FAS ikke kan købe andre steder, hvilket medfører, at det i sagens natur er nødvendigt for FAS at få disse leverancer fra moderselskaberne.

113. For det andet vil FAS ikke blot sælge disse artikler videre, men derimod først arbejde artiklerne via indeksering og forædling i form af fx resuméskrivning.

114. For det tredje vil FAS straks fra etableringen få leverancer også fra andre selskaber end moderselskabet, idet det indtræder i Polinfos aftaler med andre udgivere, ligesom det er FAS' formål at indgå flere sådanne aftaler med andre udgivere.

115. []

116. På denne baggrund må FAS anses for at skulle varetage en selvstændig virksomheds samtlige funktioner.

Varigt grundlag

117. Joint venturet skal drive virksomhed på et varigt grundlag, jf. konkurrencelovens § 12a, stk. 2.

118. FAS er oprettet på ubegrænset tid, ligesom det har fået tilført tilstrækkelige ressourcer til, at det kan fungere på et varigt grundlag.

119. Selskabet opfylder således betingelsen om at være oprettet på varigt grundlag.

120. Etableringen af joint venturet udgør således en fusion, der skal behandles i henhold til konkurrencelovens fusionskontrolbestemmelser, jf. § 12 a, stk. 1, nr. 2, jf. stk. 2.

⁷ Faull & Nikpay, s. 219 samt forarbejderne til § 12a, stk. 2, FT 1999-2000, s. 6819-6820.

Omsætningskrav

121. De deltagende virksomheder, der udgøres af Dagbladet Politiken, Det Berlingske Officin og Jyllands-Posten, har en koncernomsætning i Danmark, der overstiger 3,8 mia. kr., ligesom hver enkelt virksomhed har en koncernomsætning i Danmark på mere end 300 mio. kr. Fusionen opfylder således de omsætningsbetingelser, der er fastsat i konkurrencelovens § 12, stk. 1, nr. 1, og skal derfor vurderes efter konkurrencelovens bestemmelser om fusionskontrol.

Beskrivelse af produkterne

122. FAS vil udøve dets aktiviteter på to markeder, henholdsvis markedet for presseovervågning og markedet for adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser.

123. Før disse markeder beskrives nærmere, skal det kort nævnes, at leverancer af nyhedsstof udgør grundlaget for FAS' aktiviteter. Nyheder skal forstås bredt og omfatter både stof fra printmedier i bred forstand, TV, radio, nyhedsbureauer, internettet mv.

124. For at udøve dets virksomhed har FAS brug for at indgå aftaler med leverandørerne af nyhedsstof, idet udgiverne sammen med journalisterne har rettighederne til at udnytte nyhedsstoffet elektronisk.

Presseovervågning

125. FAS vil benytte artiklerne i dets database til at udbyde presseovervågning, resumé-tjenester og andre relaterede tjenester.

126. Presseovervågningsvirksomheder yder kunderne den service at overvåge nyhedsmedierne (printmedier, tv, radio og internet) for kunden og herefter sende kunden de artikler, der er relevante for virksomheden.

127. Den stigende nyhedsstrøm og mediernes fremtrædende plads i hverdagen betyder, at hurtig opdatering om de seneste nyheder udgør det primære behov blandt kunderne. Derudover ses en stigende efterspørgsel efter skræddersyede resumé-løsninger og medie-analyser. Presseovervågningen anvendes i stigende grad også som grundlag for strategiske beslutninger.

128. Kunderne er hovedsageligt private virksomheder, der får dækket nyheder vedrørende virksomheden selv eller dets konkurrenter. Men også centraladministrationen og offentlige virksomheder og institutioner spiller en rolle som aftagere af disse services.

129. Hidtil har presseovervågningsvirksomhederne leveret presseklippene (presseklip = den originale artikel) pr. post, også kaldet fysiske presseklip. Presseovervågningsvirksomhederne abonnerer således på den fysiske udgave af avisen, klipper de relevante artikler ud af avisen og sender disse til kunderne.

130. Derudover kan presseklippene distribueres elektronisk fx via e-mail. Denne fremgangsmåde kræver på grund af ophavsretten, at udbyderen har en aftale herom med udgi-

veren af den fysiske avis. Artikelservice, der er en del af Polinfo, har som den hidtil eneste tilbudt elektroniske presseklip fra printmedier. Således har Artikelservice tilbudt at sende elektroniske links fra en række af de udgivelser, der findes i Polinfo, herunder Politiken og Jyllands-Posten.

131. Derudover findes forskellige presseovervågningsvirksomheder, der har specialiseret sig i at overvåge de nyheder, der findes på internettet. Disse nyheder kan naturligvis også leveres elektronisk. En nylig afsagt fogedretskendelse viser, at der er visse begrænsninger for denne overvågning⁸.

132. Yderligere udbyder presseovervågningsvirksomhederne resumétjenester. Udbyderne skriver således resuméer af de relevante artikler, som herefter sendes til kunden. Distributionen af egne resuméer kan foregå elektronisk uden at krænke ophavsretten. Resuméerne medvirker til at give overblik men er også udsat for stigende efterspørgsel, fordi de leveres hurtigere end de fysiske presseklip.

133. Endelig udbydes en yderligere forædling af artiklerne, nemlig analysearbejde på baggrund af de artikler, der overvåges.

134. De vigtigste aktører på det danske marked for presseovervågning er Observer, Ajourklip og Infopaq.

135. Observer, der er den største presseovervågningsvirksomhed i Danmark, har været på det danske marked siden 1934 og er i dag aktiv i flere europæiske lande. Observers kerneforretning består i levering af fysiske presseklip, men resumétjeneste og relaterede services i form af analyser indtager en stigende del af Observers forretning.

136. AjourKlip, der har været aktiv i Danmark siden 1983, tilbyder udelukkende fysiske presseklip.

137. Fælles for de to udbydere er, at de dækker samtlige printmedier (ca. 600 medier) og radio og TV-nyheder. Observer dækker derudover nyheder på internettet.

138. Infopaq, der startede dets aktiviteter i 1998, har specialiseret sig i elektronisk leverance af resuméer og er på få år vokset til at udgøre en relativt stor virksomhed. Infopaq har først og fremmest bygget sin tjeneste op omkring de landsdækkende dagblade, en håndfuld regionale dagblade samt de elektroniske medier.

139. Derudover findes Artikelservice, der drives som en afdeling i Polinfo. Artikelservice tilbyder overvågning af en række af de medier, der indgår i Polinfos database, og leverancerne af artikler foregår elektronisk.

140. Endelig findes en række virksomheder, der har specialiseret sig i overvågning af nyhederne på internettet, i blandt hvilke Visator er den største.

⁸ Se omtale under pkt. 154.

Adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser

141. Ud over presseovervågning vil FAS også tilbyde abonnenter adgang til selv at søge i databasen. Her er det kunden selv, der udfører arbejdet med at indtaste søgekriterier og finde relevante artikler. Der er tale om en ”pull-ydelse” i modsætning til presseovervågning, der udgør en ”push-ydelse”.

142. Polinfo påbegyndte i 1975 som en af de første virksomheder dets aktiviteter på dette marked. Dengang var der kun tale om referencer til artikler (stikord). I 1985 blev referencerne afløst af resuméer og i 1993 var der første gang adgang til fuldtekstartikler.

143. Adgangen til at søge i informationsdatabaser anvendes primært til researchopgaver, [].

144. Databaserne er kendetegnet ved at indeholde såvel aktuelt som historisk nyhedsstof. Nyhedsstoffet er indekseret på en måde, der gør det nemt for brugeren at få overblik og medvirker til en effektiv søgning, selvom stofmængden er stor. Der kan ofte søges på den enkelte kilde men også på alle kilder samtidig eller på specielt designede databaser. Således kan man i Polinfo i dag søge på for eksempel anmeldelsesdatabasen, der samler alle typer anmeldelser (bøger, film, computerspil, tv, teater mv.) eller navnedatabasen, der samler alt om personer fra aviskilder, nyhedsbureauer og tidsskrifter.

145. Prissætningen for adgang til databaser fungerer primært på to måder. For de mindre databasers vedkommende, der ofte kun indeholder stof fra en enkelt udgivelse, opnås oftest adgang ved at abonnere på den fysiske udgave af nyhedskilden. For de større databasers vedkommende betales typisk en pris for at blive abonnent på databasen og derudover kræves særskilt betaling pr. artikel og pr. overskrift, man henter.

146. Polinfo er den største udbyder på markedet og indeholder stof fra tæt på 30 nyhedskilder. Avisdata, der også indskydes i FAS, indeholder artikler fra Det Berlingske Officins landsdækkende aviser, dvs. Berlingske Tidende, B.T. og Weekendavisen.

147. Dagbladet Børsen har databasen Børsen On-line, der udover Dagbladet Børsen indeholder adgang til børsinformationer fra BørsenTrader og nyheder fra RB-Børsen.

148. Andre udgivere af aviser og magasiner (fx Ugebrevet Mandag Morgen og Information) har oprettet egne arkivdatabaser. Typisk er det abonnenter på den fysiske udgave, der har adgang til at søge i databasen.

149. Danmarks Radio og TV2's on-line informationssystemer, giver også adgang til arkiveret materiale. Disse databaser rækker dog ikke særlig langt tilbage i tiden (for TV2's vedkommende kun 7 dage).

150. Endelig findes en række store internationale udbydere som Factiva, Dialog og Lexis Nexis.

Den ophavsretlige beskyttelse af artiklerne

151. Avisartikler er ophavsretligt beskyttet, hvilket medfører, at der for tredjemand er begrænsninger for anvendelsen af artiklerne.

Ophavsrettens indhold

152. Ophavsretten til artiklerne⁹ medfører, at det ikke er tilladt for andre at tage kopi af artiklerne, hverken fysisk eller digitalt uden ophavsmandens samtykke. Med mindre der er indgået aftale med journalisten/udgiveren, kan andre således hverken indscanne eller kopiere originalartiklerne, ligesom de ikke kan distribuere dem i elektronisk form til kunderne eller lagre dem i en informationsdatabase¹⁰.

153. Derimod er det som udgangspunkt frit for enhver at klippe artiklerne ud af den fysiske avis og sende disse, ligesom der kan skrives resuméer af artiklerne, som af resumé-skriveren kan distribueres både pr. post og elektronisk via e-mail eller andet.¹¹

154. De artikler, der via dagbladenes internetaviser ligger frit tilgængelige på internettet, er også ophavsretligt beskyttet. Af en nyligt afsagt fogedretskendelse fremgår det således, at det strider mod ophavsretslovens bestemmelser om databasebeskyttelse (og mod generalklausulen i markedsføringslovens § 1) at linke direkte til nyhedsartiklerne i internetudgaverne i kommercielt øjemed (deep linking) eller at gøre overskrifter fra internetaviserne tilgængelige for andre, fx på egen hjemmeside eller i et nyhedsbrev.¹²

Rettighedshaverne

155. Det er skaberen af et værk, dvs. journalisten, der kan påberåbe sig den ophavsretlige beskyttelse. Ophavsretten overgår dog ifølge praksis¹³ til udgiveren af artiklen ”i det omfang det er nødvendigt af hensyn til dagbladets sædvanlige virksomhed.” Det kan i visse konkrete situationer være usikkert, hvad dagbladets sædvanlige virksomhed dækker over.

156. Der er mellem Danske Dagblades Forenings Forhandlingsorganisation (DDFF) og Dansk Journalistforbund indgået en rammeaftale om videreudnyttelse af tjenstligt produ-

⁹ Fotograferne har ophavsret til fotografierne, der hører til de forskellige artikler. Denne ophavsret er på samme måde delt mellem fotograf og udgiver. Elektroniske presseklip vil dog i første omgang ikke indeholde fotografier, men hvis der kan opnås en løsning med fotografierne, satser FAS på at kunne levere elektroniske presseklip i pdf-format i løbet af et års tid.

¹⁰ Se fx s. 2 i Politiken, hvor det fremgår, at ”Erhvervsræsmæssig fotografering af Politikens tekst, billeder og andre illustrationer samt annoncer er ikke tilladt.”

¹¹ Dette skyldes, at det er artiklens udformning og ikke dens indhold, der er beskyttet af ophavsretten. Endelig indeholder ophavsretslovens § 22 en bestemmelse, hvorefter det er tilladt at citere fra et offentliggjort værk i overensstemmelse med god skik og brug.

¹² Danske Dagblades Forening mod Newsbooster ApS. Afsagt af Fogedretten i København den 5. juli 2002.

¹³ Ophavsretsloven indeholder ikke en generel regel om ophavsret i ansættelsesforhold. Udgangspunktet er derfor, at det er arbejdstageren, der har ophavsretten, men ophavsretten kan ved udtrykkelig aftale overdrages til arbejdsgiveren. Men overdragelsen af ophavsretten kan også ske i kraft af ansættelsesforholdet. Se hertil Peter Schønning: Ophavsretten med kommentarer, 2. udgave s. 444-447.

ceret redaktionelt stof. Det slås i denne aftale fast, at det er det enkelte dagblad, der forvalter udnyttelsesretten til alt i ansættelsesforholdet produceret stof. Udnyttelsen af redaktionelle produkter kan finde sted på alle måder. Anmelder har forklaret, at der er visse begrænsninger for udgivers forvaltning af ophavsretten. Det drejer sig om økonomiske begrænsninger, idet journalisterne kan gøre indsigelser, hvis de ikke er tilfredse med pris-sætningen. Journalisterne har også mulighed for at påberåbe sig deres droit moral.

157. Det fremgår af rammeaftalen, at det enkelte dagblad mod betaling [] til hver medarbejder har tilladelse til at give kunder adgang til læsning/visning/søgning i elektroniske arkiver kontrolleret af det pågældende dagblad. Virksomheden kan endvidere give kunder tilladelse til - uden ret til viderepublicering – at tage en digital kopi til eget brug.

158. Ved ad hoc videresalg betaler dagbladet en royalty af salgsprisen til deling mellem de individuelle rettighedshavere. Denne fordeling kan ved lokal aftale ændres.

159. Politiken og Berlingske har begge suppleret denne rammeaftale med lokalaftaler. Lokalaftalerne drejer sig om []

160. Jyllands-Posten, der ikke er medlem af DDFF, har en anden aftale om udnyttelse af tjenstligt produceret stof. I medfør af denne aftale []

161. Blandt de betingelser, der er opsat i aftalen, er et krav om, at langsigtede videresalgsaftaler, som giver kunden generel ret til at anvende avisstof fra Jyllands-Posten, kun må indgås med kunder, der har ansat kvalificeret journalistisk arbejdskraft, som kan garantere en journalistisk forsvarlig behandling af stoffet.

162. En ny aftale om udnyttelse af tjenstligt produceret stof forhandles for øjeblikket. []

163. Anmelderne har om disse aftaler over for Konkurrencestyrelsen forklaret, at Berlingske har indgået aftaler med journalisterne, der giver selskabet mulighed for at indgå aftaler med andre markedsaktører om disses adgang til at kunne levere elektroniske presseklip fra Berlingskes publikationer.

164. For Jyllands-Postens vedkommende vil de aftaler, som p.t. forhandles mellem udgiver og journalisterne give Jyllands-Posten de samme muligheder, som Berlingske Tidende har.

165. Dagbladet Politiken besidder på nuværende tidspunkt ikke alle de fornødne rettigheder til at indgå sådanne aftaler med fx presseovervågningsvirksomheder.

Forholdene i andre europæiske lande

166. Der er mellem de forskellige lande stor forskel på muligheden for at foretage presseovervågning i digitaliseret form. Forskellene er delvis betinget af de forskellige muligheder for udnyttelse, det ophavsretlige regime i andre europæiske lande giver.

167. Forskellene vedrørende digitaliseringsgraden af presseovervågningen ligger både i muligheden for at foretage selve søgningen i en elektronisk udgave af dagbladet og i muligheden for at fremsende en elektronisk udgave af den enkelte artikel til slutbrugeren.
168. Konkurrencestyrelsen har fået oplyst, at medieovervågningsvirksomhederne i både Irland og Storbritannien har mulighed for at tilbyde elektroniske presseklip til kunderne.
169. I England har NLA (Newspaper Licensing Agency) siden 1996 repræsenteret en række af Englands landsdækkende og regionale dagblade i spørgsmålet om tredjemands adgang til at kopiere aviserne. Medieovervågningsvirksomheder har mulighed for at indgå aftale om såvel fysisk som digital kopiering. Medieovervågningsvirksomhederne har bl.a. indgået en aftale, som giver dem mulighed for at indscanne aviser, bearbejde materialet elektronisk og distribuere elektronisk presseklip fra NLA's medlemmer.
170. I Irland tilbyder avisudgiverorganisationen NNI (National Newspaper of Ireland) alle irske medieovervågningsvirksomheder samme muligheder, som NLA tilbyder i England.
171. I Norge og Canada er det ophavsretlige regime således indrettet, at presseovervågningsvirksomhederne har lov til at indscanne dagens avis og derefter foretage en elektronisk søgning på denne elektroniske udgave af aviserne. Imidlertid er der ikke mulighed for at videresende elektroniske presseklip uden særlig tilladelse.
172. I Tyskland har en stor del af bladudgiverne sluttet sig sammen i en virksomhed, der hedder PMG PresseMonitor. Denne virksomhed tilbyder presseovervågning med elektronisk presseklip til kundens eget brug.¹⁴ Konkurrenter til PMG PresseMonitor forhandler p.t. med PresseMonitor om at få adgang til PMG's database med henblik på at levere elektroniske presseklip. Imidlertid er konkurrenterne ikke afskåret fra at rette henvendelse direkte til de enkelte dagblade, idet dagbladene ikke har givet PresseMonitor eneret – heller ikke for et begrænset tidsrum - til den elektroniske viderefremstilling.
173. Dannelsen af dette joint venture var ikke genstand for behandling af de tyske konkurrencemyndigheder, fordi betingelserne indeholdt i de tyske fusionskontrolbestemmelser ikke var opfyldte.
174. I Østrig finder man en lidt anden model, hvor presseovervågningsvirksomheden træder ind i aftaleforholdet mellem slutbruger og dagblad i en art agentforhold. Det er den østrigske avisudgiverorganisation VÖZ (Verband Österreichischer Zeitungen), der har udarbejdet en licensaftaleordning for fysisk og digital kopiering. Hvis en virksomhed ønsker presseovervågning, kan kunden delegeres til en medieovervågningsvirksomhed at gennemføre kopiering, herunder digital kopiering.

¹⁴ Imidlertid har fremkomsten af denne virksomhed afstedkommet en del røre i Tyskland. Bl.a. har Patentamt i München truffet afgørelse om, at PMG PresseMonitor måtte ophøre med sin virksomhed, fordi der var tale om en art rettighedsforvaltning, der skulle opfylde bestemte krav.

175. I Australien har medieovervågningsvirksomhederne siden 2001 haft mulighed for at indscanne aviser for herefter at foretage elektronisk søgning og elektronisk distribution af artiklerne.

De relevante markeder

176. For at kunne vurdere, om en fusion skaber eller styrker en dominerende stilling, skal man definere det eller de markeder, hvor fusionen kan få virkninger.

177. Anmelderne er af den opfattelse, at ydelserne presseovervågning og adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser udgør et samlet marked. Dette begrundes anmelderne med, at disse to tjenester står i naturligt led med drift af et informationssystem og derfor tilhører samme marked.

178. De fleste af de kunder og konkurrenter, som Konkurrencestyrelsen har spurgt, har derimod anført, at presseovervågning og adgang til søgning i informationsdatabaser udgør to separate markeder. Endvidere anfører en konkurrerende virksomhed, at markedet for presseovervågning skal afgrænses endnu snævrere, nemlig til et marked for fysiske presseklip, et marked for elektroniske presseklip og et marked for resumétjenester. Markedet for adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser skal endvidere ifølge denne virksomhed indsnævres til markedet for avisartikeldatabaser eller nyhedsdatabaser indeholdende artikler fra landsdækkende dagblade.

179. Det er Konkurrencestyrelsens opfattelse, at der kan identificeres tre markeder, der er relevante for vurderingen af denne sag. Dette er markedet for salg af tilladelser til brug af nyhedsartikler m.v. i elektronisk form, markedet for adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser og markedet for presseovervågning. Afgrænsningen af disse markeder vil følge nedenfor.

Markedet for rettigheder til nyhedsartikler m.v.

180. Indehavere af nyhedsarkivdatabaser og aktører, der agerer på markedet for presseovervågning, er på grund af ophavsretten afhængig af aftaleindgåelse med rettighedshaverne til nyhedsartiklerne, dvs. udgiverne af nyhedsstoffet/journalisterne.

181. Rettighedshaverne befinder sig, som leverandører af nyhedsstof, på et marked, der vertikalt set er i et tidligere omsætningsled til det marked, hvorpå det nye selskab FAS vil operere.

182. På dette tidligere vertikalt forbundne marked, der kan beskrives som markedet for salg af tilladelser til udnyttelse af nyhedsartikler m.v. i elektronisk form, er alle moderselskaberne til FAS aktive, hvorfor dette marked udgør et såkaldt tilstødende marked. Det er muligt, at dette marked yderligere kan opdeles i forskellige former for rettighedsudnyttelse, men det er ikke afgørende for vurderingen af sagen at foretage denne opdeling, idet parternes stilling på et snævrere afgrænset marked ikke vil ændres væsentligt i forhold til

et bredere afgrænset marked i relation til levering af ydelser/materiale til presseovervågningsvirksomheder.

183. Leverandører af nyhedsstof kan tage flere forskellige former. Der er to hovedgrupper af medier, de elektroniske medier, der udgøres af tv, radio og internettet, og printmedier.

184. Nyhedsstof fremkommer for de elektroniske mediers vedkommende primært gennem nyhedsudsendelserne på TV2 og DR samt radioavisen. Derudover indeholder flere websites forskellige former for nyheder. Blandt andet udgiver de fleste landsdækkende dagblade en on-line avis, der i indhold afviger fra den fysiske avis.

185. F.s.v.a. printmedier udgør dagbladene den dominerende mediegruppe. Der findes i Danmark 30 dagblade med et samlet oplag på ca. 1,5 mio., heraf 9 landsdækkende. Derudover findes distriktsaviser, der typisk udkommer ugentligt inden for et lokalt område, og endelig findes magasiner og tidsskrifter, der typisk udkommer en til fire gange om måneden og som oftest fokuserer på et specifikt område, f.eks. ComputerWorld, Dagens Medicin, mv.

186. Medierne spiller en forskellig rolle og er af forskellig vigtighed i nyhedsdækningen. Af samme grund er ikke alle medierne af samme betydning i de vertikalt efterstillede markeder som for eksempel presseovervågning.

187. De enkelte landsdækkende dagblade adskiller sig fra hinanden på områder såsom politisk orientering og stofområder. Dette betyder, at dagbladene til en vis grad har forskellige læsere. For eksempel er Berlingske Tidende, Dagbladet Børsen og til dels Jyllands-Posten førende f.s.v.a. dækningen af erhvervsnyheder, mens Politiken giver erhvervsstoffet en knap så fremtrædende rolle.

188. Når dette er sagt har de landsdækkende dagblade, og særligt Politiken, Berlingske Tidende, Jyllands-Posten, Dagbladet Børsen og til dels også Erhvervsbladet, BT og Ekstra Bladet, det til fælles, at de udgør de vigtigste kilder f.s.v.a. den generelle nyhedsdækning. De landsdækkende dagblade er således de andre medier overlegne både f.s.v.a. omfanget af artikler, og fordi de er de medier, der har flest nyheder af bred interesse. De landsdækkende dagblade fungerer således som nyhedsskabere i Danmark, som dem der sætter mediedagsordenen.¹⁵

189. Ud over deres brede nyhedsdækning kan rollen som nyhedsskaber også hænge sammen med avisernes udgivelsestidspunkt. Der er således mulighed for at få adgang til aviserne før midnat. Ofte oplever man da også, at nyhedsudsendelser i radio og tv et stykke op ad dagen vil behandle de emner, som er introduceret i dagens landsdækkende aviser.¹⁶

¹⁵ Se note 16.

¹⁶ Af bogen "Først med det sidste - en nyhedsuge i Danmark" – redigeret af Anker Brink Lund, forlaget Ajour, 2000, s. 145-146, fremgår det da også, at de store landsdækkende aviser som de eneste har et nyhedsoverskud, dvs., at de som de eneste trækker flere citater og udlån end de genbruger andres arbejde.

190. Regionale og lokale dagblade spiller en mindre rolle i nyhedsskabelsen i Danmark. Dette hænger sammen med, at deres nyheder i vidt omfang udgør lokalstof. Flere af dem udkommer endvidere om formiddagen, dvs. noget senere end de landsdækkende dagblade.

191. TV og radio er af vigtighed for den generelle nyhedsdækning, idet de kommer ud til mange mennesker og har stor gennemslagskraft. Deres faktiske nyhedsproduktion er derimod begrænset, hvis man sammenligner med de landsdækkende dagblade.¹⁷

192. Det er muligt, at de forskellige former for medier i nogle sammenhænge adskiller sig så meget fra hinanden, at de tilhører forskellige markeder.¹⁸ Når formålet med nyhedsanvendelsen er presseovervågning og søgning i nyhedsdatabaser må rettighedshaverne for de forskellige medier dog betragtes som tilhørende samme marked, dog således, at kunderne vægter de enkelte nyhedsudgivelser forskelligt.

193. Moderselskabernes styrke på markedet for salg af tilladelse til udnyttelse af nyhedsartikler m.v. i elektronisk form afhænger af, hvor vigtige moderselskabernes udgivelser er på markedet for presseovervågning og adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser.

194. På markedet for presseovervågning spiller aktualitet og dækning en afgørende rolle, og her indtager særligt de landsdækkende dagblade en nøgleposition, idet så godt som alle virksomheder anser dækningen af disse aviser som den vigtigste. Næsten alle presseovervågningsvirksomheder kan således dække de landsdækkende aviser i en eller anden form (resumé, fysisk artikel mv.).

195. Moderselskabernes styrke på rettighedsmarkedet er vanskelig at angive i kroner, da der kun sker en yderst begrænset omsætning på markedsbetingelser på dette marked i dag. Det må imidlertid anses for givet, at moderselskaberne tilsammen kommer til at spille en afgørende rolle på dette marked. Moderselskaberne har således f.s.v.a. de landsdækkende dagblade en markedsandel på ca. 88 %.¹⁹ Af de største landsdækkende dagblade er det kun Dagbladet Børsen, der ikke ejes af moderselskaberne. Derudover har moderselskaberne interesser i de regionale dagblade Jyske Vestkysten og Århus Stiftstidende samt omkring 65 % af de samlede distriktsbladsoplag.²⁰

196. Moderselskaberne er således markant til stede på markedet for salg af tilladelser til udnyttelse af nyhedsartikler m.v. i elektronisk form, der er et tilstødende marked i forhold til det marked, som FAS skal operere på. Leverancerne fra dette marked er alfa og omega for det nye selskab men også for dets konkurrenter. Det er vanskeligt præcist at angive en markedsandel, men dette er heller ikke afgørende for vurderingen. Eftersom de elektroniske medier og andre blade også spiller en vis rolle, er moderselskabernes samle-

¹⁷ Se note 16.

¹⁸ Se f.eks. Konkurrencerådets afgørelser af 29. november 2000, pkt. 19 (TV2 prisbetingelser) og af 29. maj 2002 (MetroXpress klage over URBAN). Set fra en annoncesynsvinkel blev det i disse afgørelser fastslået, at de forskellige medier befandt sig på forskellige produktmarkeder. Se endvidere Kommissionens beslutning af 1. februar 1999 i fusionssagen IV/M.1401 – Reoletos/Unedisa, pkt. 15 – 25.

¹⁹ Målt på oplag.

²⁰ Konkurrencestyrelsens redegørelse om Reklame i medier, september 2002, s. 16.

de styrke således noget mindre end svarende til deres andel af markedet for landsdækkende dagblade.

Markedet for presseovervågning

197. Presseovervågning er som nævnt karakteriseret ved, at kunden ikke selv behøver at søge sin information, idet presseovervågningsvirksomheden søger efter artikler i bestemte kilder ud fra bestemte søgeord, som er defineret af kunden.

198. Dækning, overblik, selektivitet og aktualitet/tempo er nøgleord inden for området.

199. Kunderne ønsker at være dækket ind hele vejen rundt f.s.v.a. de medier, der betyder noget for dem. Et gennemgående træk er, at alle virksomheder ønsker, at de landsdækkende dagblade overvåges. Særligt Dagbladet Børsen, Jyllands-Posten, Berlingske Tidende og Politiken men også Erhvervsbladet, Information samt de øvrige landsdækkende dagblade. Derudover ønsker nogle virksomheder alt afhængig af beliggenhed og fagområde visse regionale og lokale aviser dækket, visse magasiner, tidsskrifter mv. Særligt Computerworld og Ingeniøren nævnes som vigtige, men også andre afhængig af interesseområde. Endelig ønsker en del virksomheder overvågning af de nyheder, der findes på internettet.

200. Overblik spiller også en rolle, og her vinder resumétjenesten som produkt mere og mere frem. De fleste virksomheder anfører dog, at resuméet alene ikke er nok. Det er vigtigt at have adgang til originalartiklen.

201. Aktualitet og tempo er vigtigt, fordi den typiske ydelse inden for presseovervågning er dækning af dagsaktuel omtale. Dette illustreres derved, at prisen for en overvågningsydelse ofte kan være afhængig af leveringstidspunktet. Levering bare en time tidligere kan fordyre servicen.

202. Det er over for Konkurrencestyrelsen blevet anført, at ydelserne fysiske og elektroniske presseklip samt resumétjenester hører til på hver deres produktmarked.

203. Det er Konkurrencestyrelsens opfattelse, at der på markedet for presseovervågning findes fire forskellige produktgrupper, der dog alle er på samme relevante marked. Det er henholdsvis levering af fysiske presseklip, elektroniske presseklip, resumétjenester samt relaterede ydelser i form af medieanalyser, IT-løsninger etc.

Fysiske presseklip

204. Som nævnt tidligere medfører journalist/udgivers ophavsret, at der er visse indskrænkninger i den brug, som virksomheder kan udøve over artiklerne. Hvis et presseovervågningsbureau ikke har kunnet indgå en aftale med ophavsmændene om brug af artiklen, kan de hverken kopiere eller indscanne artiklerne. Bureauet er derfor nødsaget til at abonnere på ofte flere udgaver af den fysiske avis. Denne bliver, hvis der er tale om vigtige medier som de landsdækkende dagblade, leveret med taxi eller bud umiddelbart efter udgivelsen. Herefter bliver avisen læst, klippet, kuverteret og sendt til kunderne. Det

er over for Konkurrencestyrelsen oplyst, at de større landsdækkende dagblade har indgået aftaler med medieovervågningsvirksomhederne om, at sidstnævnte har mulighed for at faxe²¹ artiklerne frem til kunderne. Konkurrenterne har oplyst, at der ikke er den store interesse for denne distributionsform, fordi kvaliteten af produktet er for dårlig, og at distributionsformen i øvrigt er for dyr. Fx ønsker under 5 % af Observers kunder denne distributionsform.

205. Distribution af fysiske presseklip med fx postvæsenet indebærer mindst 1 dags forsinkelse af nyheden fra udgivelse til presseklippet når frem til kunden. Dog har medieovervågningsvirksomhederne, der har forretningssted i København mulighed for at levere de fysiske presseklip med den noget dyrere budtjeneste til kunder i København.

206. For nogle nyhedskilder, distriktsblade, fagblade mv. indebærer produktionsformen en forsinkelse på op til 2 dage. Samtidig er den fysiske læsning af avisen ikke så sikker en måde at få alle relevante artikler på, som en elektronisk søgning. Dette er også baggrunden for, at man fx i Norge ser en massiv udnyttelse af muligheden for at indscanne dagens avis med henblik på at foretage elektronisk søgning i den.

Resumétjenester

207. Resumétjenester er et forholdsvis nyt produkt, der dog har været genstand for en kraftig vækst. Ophavsretten er ikke til hinder for, at presseovervågningsvirksomheden udbyder resuméer af artikler. Disse resuméer kan endvidere sendes elektronisk.

208. Resuméerne er genstand for stigende efterspørgsel. Dette hænger både sammen med resuméernes evne til at give overblik og med den hurtige distributionsform. Virksomhederne kan således have resuméerne samme dag, som artiklerne bringes i avisen. Trods resuméernes kvaliteter, har langt de fleste virksomheder dog understreget over for styrelsen, at det fortsat er vigtigt, at der også er adgang til originalartiklen.

209. Resuméerne kan således ikke stå alene, men må snarere betragtes som et komplementært produkt til originalartiklerne.

Elektroniske presseklip

210. På det danske marked er Polinfo den eneste virksomhed, der udbyder elektroniske presseklip fra printmedier, og efter fusionen vil FAS være ene om at udbyde denne tjeneste.²² Set fra en efterspørgselssynsvinkel er anvendelsesformålet for fysiske presseklip og elektroniske presseklip det samme. Den største forskel på de to er distributionsformen.

²¹ Anmelder har forklaret, at man tillader brug af analog fax, men ikke tillader en egentlig indscanning, der sætter virksomhederne i stand til at gemme en fil og sende den som elektronisk fax.

²² Dog er der forskellige medier, der tilbyder elektroniske presseklip af egne udgivelser. Her kan nævnes Børsen, som til sine abonnenter løbende tilsender links til den elektroniske udgave af Børsen. Computerworld har også en elektronisk overvågning af egne artikler, som fremsendes til alle, der tilmelder sig tjenesten. I denne tjeneste indgår også resuméer af IT-artikler fra de landsdækkende dagblade.

211. Muligheden for at levere presseklippet elektronisk medfører ifølge konkurrenterne, at presseklippet i princippet kan leveres op til 36 timer tidligere til kunden end et fysisk presseklip. Endvidere vil en virksomhed, der leverer elektroniske presseklip, have mulighed for at kombinere resuméskrivning og originalartikel og levere dette som et samlet produkt.

212. Endelig vil distributionen internt i virksomheden foregå langt mere bekvemt, end tilfældet er med de fysiske presseklip, idet presseklip og evt. referater på ingen tid kan sendes til samtlige medarbejdere, der er koblet på virksomhedens netværk. Leveringsformen vil derfor også være foretrukket af virksomheder med en høj grad af digitalisering.

213. Som sagen er oplyst for Konkurrencestyrelsen vil de elektroniske presseklip, som FAS vil tilbyde sine kunder ikke (i første omgang) være helt identiske med originalartiklerne, idet man endnu ikke har indgået aftaler med pressefotograferne. Der vil således kun være tale om tekstfiler, men ordlyden af det leverede vil være identisk med originalartiklens tekst.

214. Fysiske presseklip og elektroniske presseklip må siges at befinde sig på samme marked. Eftersom hurtig levering er en afgørende konkurrenceparameter i branchen, konkurrerer de elektroniske presseklip umiddelbart med de fysiske presseklip, idet mange virksomheder vil foretrække at få presseovervågning leveret ad denne vej. Kan en given nyhedskilde ikke dækkes elektronisk, fx fordi udgiveren ikke ønsker at give tilladelse hertil, kan kunden vælge at få artiklerne leveret via fysisk presseklip. Begge muligheder vil opfylde samme formål for kunden.

215. Set på denne baggrund må elektroniske og fysiske presseklip siges at være på samme marked. Elektroniske presseklip må på nuværende tidspunkt opfattes som den næste generation inden for presseklip. Erfaringerne fra andre lande viser da også, at traditionelle presseklipsvirksomheder, som tidligere har leveret fysiske presseklip, migrerer til elektroniske presseklip.

216. I Irland, hvor det er muligt at få elektroniske presseklip fra de ledende, landsdækkende dagblade, er ca. 25% af Observers kunder på 3 måneder skiftet fra fysisk presseklip til elektronisk presseklip. Observer forventer endvidere, at dette tal i løbet af et år vil stige til 50%.

217. I Storbritannien har en aftaleindgåelse med NLA ikke resulteret i det store skred. Dette kan hænge sammen med, at antallet af medier i NLA er for beskedent til at kunne dække kundernes behov.

218. I Tyskland kan PMG PresseMonitor levere elektroniske presseklip. PMG har opereret på det tyske marked siden 1. april 2001, i starten dog med et mindre antal kilder. Af PMG's hjemmeside fremgår det, at man nu har ca. 100 kunder, og at antallet er vokset med 40% i 2002. Disse kunder er større virksomheder, banker, dagblade og offentlige institutioner.

Markedet for relaterede tjenester

219. Flere presseovervågningsvirksomheder tilbyder at udvide den blotte viderelevering af artikler ved at foretage medieanalyser på baggrund af det indhentede materiale. Der kan for eksempel laves en analyse af opinion for og imod en given sag eller virksomhed, som den fremgår i pressen, specialdesignede analyser, PR-analyser og PR-målinger. Ud over analyser tilbyder en del presseovervågningsvirksomheder endvidere IT-løsninger til virksomhederne, fx opsætning af nyheder på intranet mv.

220. De konsulentbureauer, som Konkurrencestyrelsen har hørt i forbindelse med sagen, har anført, at de ikke opfatter presseovervågningsbureauer som konkurrenter.

221. Set fra en efterspørgselssynsvinkel er de to produkter presseovervågning og analyse på baggrund af presseovervågning ikke substituerbare, idet de har forskellige funktioner og opfylder forskellige formål for kunderne. Set fra udbudssiden taler meget dog for, at de to ydelser er på samme marked. F.s.v.a. analysearbejdet er der tale om en forædling af et produkt, der allerede tilbydes af presseovervågningsfirmaet. De fleste udbydere af presseovervågning tilbyder da også begge ydelser.

222. Meget taler således for at betragte ren presseovervågning og analyse på baggrund af presseovervågning for at være på samme produktmarked. I nærværende sag er det dog ikke nødvendigt at foretage en så præcis afgrænsning af markedet, idet det ikke har betydning for udfaldet af sagen, om der er tale om et eller to produktmarkeder.

Markedet for adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser

223. En nyhedsarkivdatabase, som den FAS kommer til at råde over, anvendes af brugere primært til researchopgaver, hvor overblik og baggrundsviden er relevant. Databaserne er typisk kendetegnet ved at indeholde aktuelt og historisk nyhedsstof fra en lang række forskellige nyhedskilder, der er indekseret på en måde, der gør det nemt for brugeren at få overblik og medvirker til en effektiv søgning, selvom stofmængden er stor.

224. Databaser, der set fra en efterspørgselssynsvinkel, indgår på samme marked som FAS' nyhedsdatabase, må være baseret på en on-line gengivelse af foruddefinerede nyhedskilder, der giver adgang til både historisk og aktuelt stof. Disse kriterier gennemgås i det følgende for at afgrænse markedet nærmere over for andre produkter.

Nyhedsstof

225. Nyheder skal forstås bredt. Den type af nyheder, der har den bredeste modtagergruppe, udgøres af de daglige nyheder fra både aviser, tv, radio, mv., der dækker klassiske områder som indland, udland, sport, finans, erhverv, kultur, mv. Derudover omfattes også mere specifikke områder af nyhedsbegrebet, herunder fagspecifikke tidsskrifter, kulørte magasiner, lokalt afgrænsede nyhedskilder mv. Det stof, som indgår i en nyhedsarkivdatabase, har således på et givet tidspunkt haft en vis aktualitet; det har været stof, som folk har haft interesse for. Derudover skal kilderne være tillagt en vis troværdighed, jf. at print og tv er undergivet visse krav i presselovgivningen og de presse-etiske regler i

modsatning til fx mange internetadresser, der ikke automatisk er omfattet af medieansvarsloven.

226. Anmelder har anført, at det relevante marked ikke kun udgøres af nyhedsstof, men derimod af information generelt. Konkurrerende virksomheder til det nye selskab har på den anden side i deres hørings svar anført, at det relevante marked udgøres af avisartikel-databaser, evt. endda indskrænket til nyhedsdatabaser, der udelukkende dækker landsdækkende aviser.²³

227. Grænsen mellem nyhedsstof og anden information er flydende.

228. Det er Konkurrencestyrelsens opfattelse, at indholdet i en database, der skal være substituerbar med FAS, må indeholde stof, der har indgået i den daglige nyhedsdækning på et givet tidspunkt. Det relevante marked kan således ikke, set fra en efterspørgsels-synsvinkel, udvides til at omfatte informationsdatabaser i bred forstand. En informations-database som Kraks, der indeholder vejkort og informationer om adresser og telefonnumre, ville således ikke set fra en brugers synsvinkel være substituerbar med en nyhedsarkivdatabase. Heller ikke fra en udbudssubstitutionssynsvinkel kan markedet udvides til at gælde informationsdatabaser i bred forstand. Udbydere af informationsdatabaser i bred forstand kan således ikke på kort sigt opbygge en database, som indeholder nyhedsstof, idet dette på grund af de ophavsretlige aspekter kræver tilladelse fra udgivere af nyhedskilder.

229. På den anden side kan markedet ikke, som anført af konkurrenter til FAS, indskrænkes til kun at gælde printmedier eller for den sags skyld artikler fra landsdækkende aviser.

230. Nyhedsdatabasen anvendes af brugerne til at søge information om et bestemt emne, begivenhed mv., og databasen har den egenskab, at det er muligt at opnå en effektiv søgning i en stor mængde data på samme tid. Det er derfor en fordel for forbrugeren at have adgang til så mange nyhedskilder som muligt, hvad enten disse er fremkommet i tv, radio, på websites, i landsdækkende aviser eller magasiner, mv.

231. Selvom markedet for landsdækkende dagblade adskiller sig fra markedet for magasiner, fagblade mv. i den daglige nyhedskonsumtion, så vil forbrugeren i researchøjemed anse det for en fordel, at der kan søges på alle nyhedskilder. Det samme gælder forholdet mellem printmedier og elektroniske medier. Selvom printmedier og elektroniske medier har forskellige egenskaber, og de set fra en forbrugers synsvinkel i den daglige nyhedskonsumtion måske befinder sig på forskellige markeder, er dette ikke tilfældet, når de er samlet i en database med det formål at give brugeren mulighed for at opnå en bred søgning.

232. På denne baggrund kan det konkluderes, at nyheder skal fortolkes bredt, idet det er stof, der på et givet tidspunkt har været dækket af nyhedsmedier. Nyhedsmedier skal

²³ Der henvises i den forbindelse bl.a. til Kommissionsbeslutning IV/M.1401 – Recoletos/Unedisa.

endvidere forstås bredt omfattende både elektroniske medier, såsom DR og TV2 og printmedier.

Gengivelse af stof fra forud definerede kilder

233. Nyhedsarkivdatabasen er endvidere kendetegnet ved kun at gengive stof, der allerede er udgivet. Databasen fungerer således ikke selv som nyhedskilde, men har derimod til formål at lette søgningen i eksisterende materiale.

234. Brugeren må endvidere have adgang til viden om, hvilke kilder der søges på i databasen, kilderne skal være forud definerede. Dette udelukker søgemaskiner såsom Yahoo.dk og Google.com fra det relevante marked, idet de søger på alt tilgængeligt stof på internettet.

On-line adgang

235. Adgangen til at søge aktuelle og historiske nyheder må kunne ske on-line, dvs. i en database, for at indgå i det relevante marked. Dette hænger sammen med, at databasen kan indeholde store mængder af stof, der kan indekseres på en måde, der sikrer en overskuelig og effektiv søgning. Fra en forbrugers synsvinkel kan søgning i de enkelte fysiske eksemplarer, eller andre opslagsværker af samme grund ikke substituere søgning fra nyhedsdatabasen.

Arkivfunktion

236. Endelig skal en nyhedsdatabase for at falde ind under det relevante marked have en arkivfunktion. Den skal således både indeholde nyhedskildernes historiske og aktuelle artikler, idet dette er en betingelse for, at databasen kan anvendes til dybdegående research og dermed fra en forbrugers synsvinkel anses som substituerbar.

237. Dette udelukker f. eks. de landsdækkende dagblades on-line aviser, der er frit tilgængelige for alle. Selvom man kan søge efter bestemte artikler, går disse on-line aviser ikke særlig langt tilbage i tiden, hvorfor de ikke kan anses for at opfylde arkivfunktionen. Derudover er on-line aviserne ofte ikke identiske med den fysiske udgave af aviserne, idet de ikke indeholder alle artiklerne fra den fysiske udgave, men til gengæld indeholder artikler, der ikke findes i den fysiske udgave. On-line avisen fungerer på denne måde delvist som selvstændig nyhedskilde, dvs. den opfylder heller ikke betingelsen om at gengive allerede udgivne artikler

238. Set på denne baggrund må det relevante marked anses for at udgøre nyhedsarkivdatabaser, der er baseret på aktuelt og historisk stof fra forud definerede kilder.

Markedet for adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser over for markedet for presseovervågning

239. Anmelder har anført, at ydelserne adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser og presseovervågning tilhører samme produktmarked. Dette begrundes anmelder med, at presseovervågning står i naturlig forbindelse med drift af et informationssystem.

240. Ved afgrænsningen af det relevante produktmarked skal det undersøges i hvilket omfang de omhandlede produkter – on-line nyhedsarkivsøgetjenester og udbud af presseovervågning - set fra en efterspørgselssynsvinkel og en udbudssynsvinkel - er substituerbare med hinanden og med evt. andre produkter.

241. I forbindelse med behandlingen af sagen har Konkurrencestyrelsen kontaktet en lang række virksomheder og offentlige institutioner. Der er blandt disse kunder og konkurrenter en absolut majoritet, der vurderer, at presseovervågning og on-line adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser befinder sig på hver deres produktmarked.

242. Disse to ydelser opfylder således to forskellige funktioner set fra efterspørgerens synsvinkel. Presseovervågning opfylder virksomhedernes behov for løbende at blive holdt underrettet om, hvad der bliver skrevet *lige nu* i medierne om virksomheden/konkurrenter/emner mv. Aktualitet er af største betydning, og eftersom det er en umulig opgave for de fleste virksomheder selv at holde sig informeret om alt, hvad der bliver skrevet, er det presseovervågningsvirksomhedens opgave at forsyne kunden med denne information.

243. On-line arkivsøgetjenester giver derimod mulighed for - ofte bagudrettet - at sætte sig ind i, hvad der er blevet skrevet i medierne om et givent emne/virksomhed etc. Denne tjeneste benyttes til research, og har ofte en anden målgruppe - også inden for samme virksomhed – end presseovervågningsydelser.

244. Dette underbygges ved, at både kundegrupper og konkurrenter på de to markeder er forskellige. Langt størstedelen af kunderne, der anvender nyhedsarkivdatabasen til at søge i, udgør []. For presseovervågningens vedkommende er det derimod private virksomheder, der udgør langt den største kundegruppe

245. Efterspørgselsmæssigt er der således tale om to forskellige markeder.

246. Set fra udbudssiden er der en vis sammenhæng mellem markedet for presseovervågning og markedet for on-line nyhedsarkivtjenester. Således indeholder avisdatabaser de grunddata, som ved deres udgivelse udgør genstanden for presseovervågning. Endvidere kan det anføres, at virksomheder, der er til stede på markedet for on-line nyhedsarkivsøgetjenester relativt hurtigt kan tilføre den teknik, der gør, at indholdet i databasen automatisk kan blive overvåget ud fra nogle af kunden definerede søgekriterier.

247. På den anden side er der tungtvejende argumenter for, at omstillingen fra informationssøgesystemer til presseovervågningsvirksomhed og vice versa ikke kan foregå så hurtigt, at kravene til udbudssubstitution kan anses for at være opfyldt.²⁴

248. For det første har alle de traditionelle presseovervågningsvirksomheder i Danmark såsom Observer, Infopaq og Ajourklip ikke adgang til et on-line nyhedsarkiv. På grund af

²⁴ Ifølge Kommissionens meddelelse om markedsafgrænsning (Kommissionens meddelelse om afgrænsning af det relevante marked i forbindelse med Fællesskabets konkurrenceret, (EØF) nr. 97/C 372/03) foreligger der udbudssubstitution, når leverandørerne som reaktion på små varige ændringer i de relative priser omgående kan omstille produktionen og markedsføre de andre ydelser på kort sigt, jf. meddelelsens pkt. 20.

den ophavsretlige beskyttelse som alle artikler er underlagt, kan disse presseovervågningsvirksomheder ikke uden udtrykkelig aftale med ophavsmanden få adgang til at oprette et sådant arkiv. Markedet for presseovervågning kan således ikke anses for at kunne udvides til også at omfatte on-line nyhedsarkivsøgetjenester set fra en udbudssubstitutionsvinkel.

249. Heller ikke udbydere af en on-line nyhedsarkivsøgetjeneste kan hurtigt omstille sig til at yde presseovervågning. Dækning er et nøgleord f.s.v.a. presseovervågning, og virksomhederne må være i stand til at dække alle eller næsten alle medier for at kunne konkurrere på dette marked. Selvom indehaveren af en on-line nyhedsøgetjeneste som fx Børsen On-line relativt nemt kan ”overvåge” artiklerne i egen database, vil udbygningen af presseovervågningsvirksomheden til at omfatte alle medier eller næsten alle medier indebære en så omfattende omstilling af virksomheden, at der ikke kan siges at foreligge udbudssubstitution.

250. Det kan således konkluderes, at FAS vil operere på to produktmarkeder. For det første markedet for fysisk og elektronisk presseovervågning inklusive resumé tjenester samt andre relaterede ydelser, og for det andet markedet for adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser.

Det geografiske marked

251. Både for markedet for ”adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser” og markedet for ”presseovervågning” er det relevante geografiske marked Danmark.

252. På begge markeder er tjenesterne affattet på dansk ligesom de vedrører danske forhold samt danske mediers bearbejdning af verdens gang. Kunderne til de beskrevne tjenester er endvidere i alt væsentligt danske.

253. Endvidere er der ingen nævneværdig efterspørgsel fra udlandet efter disse tjenester.

254. Det relevante geografiske marked er på denne baggrund Danmark.

Vurdering af fusionens påvirkninger af konkurrencen

255. En betingelse for fusionens godkendelse er i henhold til konkurrencelovens § 12 c, stk. 2, at fusionen hverken skaber eller styrker en dominerende stilling på det relevante marked, der bevirker, at den effektive konkurrence hæmmes betydeligt.

256. Fusionens styrke skal vurderes ud fra dets markedsandel og ud fra de konkrete forhold på markedet.

Markedet for presseovervågning

Markedsandele

257. Observer er målt på omsætning den absolut største spiller på markedet med en markedsandel på 50-60 %. Derudover findes Infopaq med en markedsandel på [20-30] % og AjourKlip med en markedsandel på [10-20] %. Polinfos Artikelservice har på nuværende tidspunkt en markedsandel på 1 %.

Tabel 4: Omsætning og markedsandele på markedet for presseovervågning.

SELSKAB	OMSÆTNING, MIO. KR	MARKEDSANDEL
Observer	60-70	50-60
Infopaq	20-30	20-30
AjourKlip	10-20	10-20
Artikelservice	< 5	< 5
Andre	15	12
I alt	124	100

258. Den aktuelle fordeling af markedsandele virksomhederne imellem tager ikke hensyn til de fremtidige konkurrenceforhold. Hvor det dominerende produkt i dag er distribution af fysiske presseklip evt. kombineret med elektroniske resuméer, tyder meget på, at fremtidens produkt er det elektroniske presseklip (evt. kombineret med elektronisk resumé). En vurdering af markedsandele på sigt, må tage hensyn hertil.

259. De ovenfor opgjorte markedsandelstal må således forventes ændret væsentligt efter dannelsen af FAS. Dette skyldes navnlig de fortrin, som FAS vil få i den faktiske konkurrence på markedet, særligt i form af muligheden for at levere presseklippene elektronisk.

Faktisk konkurrence

260. De vigtigste konkurrenceparametre på markedet for presseovervågning er dækning og leveringstidspunkt, men også produkternes kvalitet og prisen spiller en rolle.

261. FAS er fra starten sikret en relativ bred dækning, idet det råder over Politiken, Jyllands-Posten, Berlingske Tidende, B.T., Ekstrabladet og Weekend Avisen. Dertil kommer, at FAS i vidt omfang må antages at få adgang til Polinfos tidligere samarbejdspartner, idet FAS i kraft af samarbejdet med Det Berlingske Officin vil udgøre en mere attraktiv samarbejdspartner, som vil kunne generere deltagende udgivere større prove- nu end tidligere Polinfo.

262. Hidtil har Polinfo haft adgang til at dække 16 kilder i forbindelse med elektronisk presseovervågning, inklusive egne udgivelser.²⁵

263. FAS dækning er på den anden side ikke lige så omfattende, som dets konkurrenters. Både Observer og AjourKlip tilbyder, hvis kunden vil have det, dækning af alle medier i Danmark.

264. Kunderne ønsker ikke nødvendigvis dækning af alle medier. Observer og Ajourklip tilbyder dækning af mere end 600 udgivelser, mens Infopaq har en meget smallere dækning, der omfatter de landsdækkende dagblade, en håndfuld regionale dagblade og de elektroniske medier. De landsdækkende medier udgør helt klart den vigtigste gruppe og det er aviser, som kunderne ikke vil fravælge.

265. Her har FAS en fordel i og med, at den dækker 88 % af de landsdækkende dagblade målt på læsertal. Dagbladet Børsen og Erhvervsbladet indgår dog ikke heri, hvilket er en ulempe, idet stort set alle kunder ønsker Dagbladet Børsen og til dels Erhvervsbladet overvåget. Derudover ønsker de fleste kunder at få dækket visse eller alle regionale dagblade ligesom bestemte tidsskrifter og magasiner ønskes overvåget alt efter virksomhedens karakter.

266. FAS' dækning vil således for de fleste virksomheder ikke være fuldt tilstrækkelig, og de resterende udgivelser må dækkes på anden vis.

267. FAS' største styrke er primært dets mulighed for hurtige leverancer.

268. FAS kan via den elektroniske distribution levere originalartikler langt hurtigere end dets konkurrenter. Observer og AjourKlip leverer typisk artiklerne fra de landsdækkende dagblade med en dags forsinkelse og andre udgivelser med to dages forsinkelse. Fra FAS kan kunderne modtage originalartiklerne samme morgen, som de er udkommet.

269. En så hurtig levering vil være et afgørende argument for mange virksomheder for at abonnere på FAS' tjenester.

270. For mange virksomheder vil adgang til originalartiklen samme dag udgøre en meget stor fordel. Ved som den eneste at kunne tilbyde dette produkt vil FAS have et væsentligt fortrin frem for sine konkurrenter, og det må forventes, at FAS af denne grund vil øge sin markedsandel markant inden for en kort årrække.

271. Derudover har FAS den styrke, at den elektroniske søgning efter relevante artikler medfører en hurtigere og mere sikker søgning, ligesom FAS vil have adgang til artiklerne før dets konkurrenter, hvilket kan medføre en hurtigere leverance af resuméer.

272. Også kvalitetsmæssigt er der fordele ved den elektroniske distribution. Flere kunder har udtalt, at det vil være en udpræget fordel, at artiklerne let kan distribueres internt i

²⁵ Dette er Politiken, Ekstra Bladet, Jyllands-Posten, Fyens Stiftstidende, Vejle Amts Folkeblad, Fredericia Dagblad, Dagbladet Information, Børsens (nu Berlingskes) Nyhedsmagasin, Ingeniøren, Dagens Medicin, Danske Kommuner, Kommunalbladet, Onside.dk, Ritzaus Bureau, Reuters Finans og RB Børsen.

huset og f.eks. til andre afdelinger i andre lande. Dette vil være grund nok for nogle virksomheder til at vælge FAS' produkt, selvom det ikke dækker alle de udgivelser, virksomheden ønsker at få dækket.

273. Kunderne stiller også visse kvalitetskrav, som FAS ikke nødvendigvis kan levere fra begyndelsen, men som vil kræve tid og ressourcer at få udviklet. Således nævner nogle kunder, at de ikke er interesseret i elektronisk dækning, hvis dette medfører, at de får artiklen i et worddokument, hvor der ikke er mulighed for at se den originale artikels fremtoning (placering, størrelse, billede mv.).

274. Kunderrelationer, knowhow og produktudvikling spiller også en rolle for den faktiske konkurrence. Specielt Observer har her en stor styrke med et indarbejdet varemærke, og fordi det har udviklet forskellige teknikker og i det hele taget har international erfaring med presseovervågning.

275. I Danmark har selskabet dog ikke haft held til at få etableret et samarbejde med de landsdækkende dagbladsudgivelser, således som man har haft stor succes med i bl.a. Irland og England. Imidlertid har Observer indgået aftaler med DR og TV2 samt en lang række af disse kanalers regionalstationer.

276. Infopaqs varemærke er knap så stærkt som Observers, samtidig med at Infopaqs markedsandel er væsentligt lavere end Observers. Heller ikke Infopaq har haft held til at indgå aftaler med de landsdækkende dagblade om levering af elektroniske artikler til slutbrugere.

277. Virksomhedernes produktudvikling har være koblet sammen med den øgede digitalisering, som gør det muligt at overvåge flere medier effektivt, at udarbejde komplekse produkter (ved at kombinere det fysiske presseklip med et elektronisk resumé) og at levere produkterne hurtigere.

278. FAS har i denne forbindelse nogle fordele, som kan være vigtige på længere sigt.

279. Hvad angår prisen sker presseovervågning gennemgående på basis af en abonnementsbetaling og derudover en pris pr. artikel, der leveres. Resumétjenesten er, på grund af den yderligere forædling af stoffet, dyrere end de fysiske presseklip.

280. Observer tager i abonnement 1545 kr. pr. måned for indlandsovervågning af både trykte og on-line medier. Derudover koster de fysiske presseklip pr. stk. mellem 15 og 35 kr.

281. Til sammenligning koster Polinfos Artikelservice 500 kr. ekskl. moms om måneden. Abonnementet inkluderer de første 50 artikler. Efterfølgende artikler koster 10 kr. pr. stk.

282. Polinfos service Artikelservice udgør en forholdsvis simpel form for presseovervågning (word-filer), [].

283. Endelig kan man rejse spørgsmålet, hvorfor Polinfos Artikelservice ikke er blevet en større succes, når det tages i betragtning, at denne service, som den hidtil eneste i Danmark, har leveret elektroniske presseklip fra fysiske aviser.

284. Imidlertid skal man i den forbindelse tage i betragtning, at Artikelservice ikke har disponeret over Det Berlingske Officins udgivelser, Berlingske Tidende, BT og Weekendavisen elektronisk. Artikelservice har således haft en begrænset dækning set i forhold til den relevante kundegruppe, idet Artikelservice har valgt ikke at levere fysiske udklip fra andre.

285. Polinfo synes heller ikke at have satset særligt på produktet. Det er udbudt som en ret enkel tjeneste, nemlig e-mails to gange om dagen med de artikler, som kunderne på forhånd har defineret. Der har ikke været nogen tilknyttet resumétjeneste, og dermed har kunden ikke fået noget særligt overblik over presseomtalen.

286. []

287. Samlet set fører ovenstående til, at FAS må anses for at have væsentlige konkurrencefordele sammenholdt med de eksisterende konkurrenter. FAS må endvidere anses for på et tidspunkt i fremtiden at ville komme til at indtage en dominerende stilling. Vurderingen af hvor hurtigt denne udvikling vil gå, er dog forbundet med væsentlige usikkerhedsmomenter. Det er samlet styrelsens vurdering, at det er tvivlsomt, om fusionen inden for den nærmeste årrække i sig selv skaber en så stærk stilling, at FAS kommer til at indtage en dominerende stilling.

Potentiel konkurrence

288. De potentielle konkurrenter har endvidere ikke nogen fordele, som på lidt længere sigt kan opveje de fortrin, som FAS qua sin ret til at trække på moderselskabernes udgivelser er sikret.

289. Den potentielle konkurrencetrussel til det nye selskab vil være beskeden. En ny konkurrent skal have adgang til medierne og ikke mindst til de landsdækkende blade.

290. Ophavsretten hindrer ikke, at man kan etablere sig og søge at vinde indpas. Men det skal ske gennem bearbejdning af fysiske presseklip, og derved vil man være klart handicappet i forhold til FAS.

291. Anmelder anfører, at FAS ikke råder over elektronisk adgang til alle medier, og det kunne tænkes, at en ny konkurrent kunne etablere sig på basis af elektronisk adgang til fx tv-kanalernes nyheder. FAS henviser i den forbindelse til DR's hjemmeside, hvoraf det fremgår, at medievirksomhederne befinder sig i en overgangsperiode. På hele dette nye område skal DR On-line fungere som danskernes troværdige guide og hjemsted i et kaotisk medielandskab – nemlig med et kvalitetsudbud af information, oplevelser og servicetjenester. Videre hedder det på hjemmesiden, at DR i de kommende år vil anvende et stadig stigende beløb på nye medier for at kunne tilbyde nyt indhold og nye tjenester til danskerne.

292. Det er Konkurrencestyrelsens vurdering, at der skal ske meget radikale ændringer på mediemarkedet, før de landsdækkende dagblade, som udgives af de tre moderselskaber, vil kunne undværes i et medieovervågningsprodukt. Dermed er der ikke tale om nogen effektiv potentiel konkurrencetrussel.

293. Det kan naturligvis ikke afvises, at der vil ske en glidning, således at fx tv-stationerne vil få en større indflydelse som både nyheds- og opinionsdannere. Men hvis tv-stationerne virkelig ønsker at konkurrere med bl.a. FAS og Observer vil det kræve væsentlige investeringer, og en sådan tjeneste vil ikke være ligeværdig til FAS, med mindre man får held til indgå aftaler med nogle af de udgivere, der står bag FAS.

294. De vil heller ikke kunne matche FAS mht. dækning af nyhedsstof. De store landsdækkende bladhuse står stærkt i den almindelige nyhedsstrøm også sammenlignet med tv-kanalerne og Børsen. De er kvantumsmæssigt de klart største udbydere af nyheder, og de dækker hver for sig et bredere udsnit af forskellige nyheder end de andre, herunder alle de nyhedsgrupper, som er relevante for presseovervågning.

295. En anden mulighed for potentiel konkurrence ville være, at en eksisterende eller ny konkurrent fik adgang gennem aftale til de tre moderselskabers udgivelser, enten ved at få leveret de samme artikler som FAS eller ved aftale om ret til indscanning og videre udnyttelse.

296. Dette kan imidlertid ikke anses for en realistisk konkurrencetrussel. For det første er FAS tillagt en eneret de første tre år. Her vil en aftale være udelukket.

297. Dernæst er det ikke realistisk, at moderselskaberne skulle indgå sådanne aftaler om ret til artiklerne, med mindre de indebar nogle fordele for dem. Og idet en sådanne leveringsaftale til en konkurrent vil underminere deres investering i FAS, er der grund til at tro, at de vil være negative over for henvendelser om levering. Over for Konkurrencestyrelsen har både Infopaq og Observer forklaret, at man har forsøgt at få adgang til elektroniske presseklip, men dette har der ikke været stemning for blandt udgiverne af de landsdækkende dagblade. Observer har således gennem 90'erne indgået i et samarbejde om en sådan mulighed med Danske Dagblades Forening, men uden succes.

298. Anmelder har om disse kontakter forklaret, at de har været rettet til Polinfo og ikke til dagbladene, der ejer ophavsretten til stoffet. Anmelder bestrider således, at man har nægtet Infopaq og Observer adgang til de elektroniske presseklip. Imidlertid viser også Observers og Infopaqs henvendelser til Polinfo, at man har haft interesse i at få adgang til elektroniske presseklip, og man har været parat til at betale for det.

299. Heller ikke fra udlandet kan der forventes potentiel konkurrence. De udenlandske virksomheder er allerede aktive på det danske marked. Både Observer og Infopaq er internationalt orienteret. Da de således allerede er til stede, og da de forventes at få svært ved at hamle op med FAS, må potentiel konkurrence fra udlandet således afvises.

Konklusion vedrørende fusionens påvirkning af konkurrencen på markedet for presseovervågning.

300. Samlet er det vurderingen, at der er en risiko for, at FAS inden for en kort tidsramme på nogle få år vil kunne etablere en dominerende stilling, og at den vil kunne hæmme konkurrencen på markedet væsentligt. Det skyldes de fordele virksomheden er sikret mht. elektronisk adgang til moderselskabernes udgivelser, og som giver selskabet mulighed for at præsentere et kvalitetsmæssigt bedre produkt end konkurrenterne og at udvikle dette videre.

301. FAS mangler en aftale med Dagbladet Børsen for at kunne tilbyde den brede dækning, som erhvervslivet efterspørger, men der er heller ikke andre konkurrenter, der har en sådan adgang. Hvis FAS har held til at indgå en aftale med Dagbladet Børsen, vil FAS sandsynligvis på relativ kort tid være i stand til at opnå en dominerende stilling på markedet for presseovervågning.

302. Denne vurdering støttes af konkurrenter og kunder og af erfaringerne fra udlandet.

303. For konkurrenternes vedkommende må der lægges vægt på, at de gennem flere år har søgt at opnå rettigheder til de landsdækkende blades artikler elektronisk og har været villige til at betale for det – men uden held. Efter det oplyste er man ikke engang nået til at diskutere betaling. I udlandet er der som tidligere nævnt forskellige muligheder for levering af elektroniske artikler.

304. Inddragelse af erfaringerne fra udlandet skal tage hensyn til forskelle i medieområdet og til forskelle i de ophavsretlige systemer. Fra udviklingen i Irland og England kan man formentlig konkludere, at hvor der er mulighed for elektronisk levering, vil der hurtigt rejse sig en udtalt efterspørgsel på dette produkt. I England, hvor der er smallere dækning, har succesen været mere begrænset.

305. Der knytter sig en vis usikkerhed til, hvor hurtigt FAS vil kunne opnå dominans. Selskabets egne planer viser, at []

306. Usikkerheden ved vurderingen knytter sig især til, om det bliver muligt at opnå aftaler med i første række Børsen og dernæst nyhedskilder som DR, TV2, Erhvervsbladet osv.

307. DR og TV2 har allerede et samarbejde med bl.a. Observer, men derudover gælder, at FAS formentlig for de fleste nyhedsmedier vil være en attraktiv samarbejdspartner i kraft af sin udbredte dækning.

308. I det omfang FAS ikke opnår aftaler om adgang til elektroniske artikler fra alle udgivere, vil selskabet være henvist til at distribuere presseklip fysisk. []

309. Konkurrenceretligt set er det nødvendigt at se på fusionens virkninger på markedet nogle år ud i fremtiden ved vurderingen af, om fusionen skaber eller styrker en domi-

nerende stilling, der kan skade den effektive konkurrence betydeligt.²⁶ Det er samlet styrelsens vurdering, at det er tvivlsomt, om fusionen inden for den nærmeste årrække i sig selv skaber en så stærk stilling, at den kan udnyttes til at skade konkurrencen.

310. Ved denne vurdering er der særligt lagt vægt på, at en væsentlig gruppe af kunder ikke kan få hele deres presseovervågning fra FAS elektronisk, men vil være delvist afhængige af fysisk distribution af artikler fra Dagbladet Børsen, Erhvervsbladet samt andre landsdækkende og regionale dagblade, magasiner mv. Dertil kommer de øvrige barrierer for adgang til markedet, herunder de eksisterende presseovervågningsvirksomheders knowhow og goodwill.

311. Samlet betyder dette, at der efter styrelsens vurdering ikke er tilstrækkeligt grundlag for at konkludere, at FAS inden for de nærmeste par år vil opnå en dominerende stilling, der kan hæmme konkurrencen betydeligt²⁷.

Markedet for adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser

Markedsandele

312. På dette marked vil FAS blive den største virksomhed på markedet med en høj markedsandel dog under 50 % målt på omsætningen. FAS' markedsandel er udregnet ved at sammenlægge Polinfos og Avisdatas nuværende omsætning på dette marked.

Tabel 5: Omsætning og markedsandele på markedet for søgning i nyhedsarkivdatabaser.

SELSKAB	OMSÆTNING, MIO. KR.	MARKEDSAND EL
Polinfo	-	-
Avisdata	-	-
FAS	< 20	< 50
Andre	> 20	> 50
I alt	40	100

313. Børsen On-line databasen stilles gratis til rådighed for abonnenter. Af denne grund er det vanskeligt præcist at bedømme, hvilken markedsandel Børsen On-line har. Databasen giver bl.a. adgang til den fysiske udgave af Dagbladet Børsen og rummer ca. 140.000 artikler fra avisen siden 1995. Dagbladet Børsen har en central placering i nyhedsbilledet f.s.v.a. erhvervsrelateret stof og finans og spiller af denne grund en vigtig rolle.

²⁶ Se EU-konkurrenceretten, Kim Lundgaard Hansen m.fl., 1. udgave, 342 med note 324 og Kommissionens beslutning i Gencor/Lonrho, EFT 1997 L 11, s. 31.

²⁷ Konkurrenter til FAS er uenige i denne konklusion. De har samstemmende vurderet, at FAS inden for en meget kort årrække vil være i stand til at opnå en dominerende stilling på markedet for presseovervågning.

314. Både Danmarks Radio og TV2 giver vederlagsfri adgang til at søge i deres arkiver. Denne arkivadgang er dog meget begrænset, idet den kun giver adgang til stof syv dage tilbage i tiden. Dette begrænser databasernes værdi, set fra forbrugernes synsvinkel. Selvom det ikke er muligt at angive et omsætningstal, taler den meget smalle tidsmæssige dækning for, at DR og TV2 ikke indtager en stor rolle i markedet.

315. De øvrige aktører i markedet såsom Factiva og Dialog er internationale virksomheder, der foreløbig kun har begrænset adgang til dansk stof (Dialog dækker Dagbladet Børsen. Factiva dækker Dagbladet Børsen, Politiken, Børsens (nu Berlingskes) Nyhedsmagasin, Information, Erhvervsbladet, RB Børsen, Newswire, Hugin og Reuters).

316. Yderligere findes mange små udbydere på markedet, der udelukkende giver adgang til deres egne udgivelse (Information, Mandag Morgen, Børsens (nu Berlingskes) Nyhedsmagasin, Markedsføring mv.) Adgang til databaserne fås ofte gennem et abonnement på den trykte udgave.

317. []

318. Som det kan ses, er FAS' konkurrenter alle forholdsvis små sammenlignet med FAS f.s.v.a. dækning både i bredden (antallet af kilder) og i dybden (hvor langt de går tilbage i tiden). Dette sammenholdt med, at FAS' markedsandel målt på omsætning er høj, dog under 50 % medfører, at FAS umiddelbart kommer til at indtage en dominerende stilling.

319. Spørgsmålet om FAS' stærke stilling skaber konkurrenceproblemer, må bero på en analyse af, hvordan konkurrencen virker på dette marked.

Faktisk konkurrence

320. De vigtigste konkurrenceparametre i markedet for adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser er databasens omfang og pris. Omfang skal forstås som både dækning i bredden (antal af kilder) og dybden (den tidsmæssige udstrækning). Jo større udbudet af kilder og den tidsmæssige udstrækning, jo mere effektiv en søgning kan brugeren opnå.

321. Derudover spiller det også en rolle, hvilke nyhedskilder der er tale om (troværdighed, vinkel, emne mv.), men det vil ofte komme an på den konkrete bruger og den konkrete sag, hvad der anses for vigtigt.

322. Der er en vis substitution mellem databaserne. Dette skyldes, at den samme nyhed oftest har været dækket i flere nyhedskilder. Dette medfører, at de landsdækkende dagblade ikke spiller samme afgørende rolle på dette marked som på markedet for presseovervågning. Samme emne vil ofte være beskrevet i flere forskellige medier, og i forbindelse med research spiller det ikke altid en helt så stor rolle, hvor emnet har været beskrevet.

323. Endelig er aktualitet ikke helt så afgørende i forbindelse med research som i forbindelse med presseovervågning. De landsdækkende dagblade er netop kendetegnet ved at være nyhedsskabere. Dette giver dem en afgørende position i forbindelse med presse-

overvågning, men ikke ved søgning i nyhedsarkivdatabaser. Ligeledes findes nogle udgivelser i flere forskellige databaser, jf. foran om Børsen, der også dækkes af Dialog og Factiva.

324. Også prisen spiller en rolle. Som nævnt er mange mindre databaser opbygget på den måde, at abonnement på den fysiske udgave automatisk giver adgang til databasen. Adgang til de større databaser såsom Polinfo og Avisdata samt de internationale databaseudbydere som Dialog og Factiva opnås derimod ved at tegne abonnement på databasen og derudover typisk at betale et vist beløb pr. artikel man finder i databasen.

325. Som eksempel kan det nævnes, at adgang til Polinfo opnås ved at betale et startbeløb, der altså kun skal betales en gang, på kr. 1000. Derudover betales pr. opkald (dog max betaling for et opkald pr. døgn) 25 kr., pr. overskrift 2 kr., og pr. artikel 10 kr.

326. Sammenfattende vil oprettelsen af FAS ikke medføre samme eksklusive effekt som på markedet for presseovervågning. Tidsfaktoren spiller således ikke samme afgørende rolle. Omfanget er vigtigt, og her er FAS overlegen i forhold til dets konkurrenter på dette marked. Hvis FAS indtræder i alle Polinfos aftaler kommer FAS til at råde over mere end 8 mio. artikler fra omkring 35 kilder. Heraf er 6 kilder eksklusive,²⁸ nemlig alle de landsdækkende aviser i databasen. De øvrige kilder kan også befinde sig i andre databaser, og det står konkurrenterne åbent at udvide deres databaser med yderligere kilder. Endelig står det brugeren af FAS åbent at anvende alternativer, fx søge i de enkelte avisers arkiver.

Potentiel konkurrence

327. Oprettelse af en nyhedsarkivdatabase kræver adgang til originalartikler. Originalartikler fås enten ved at udnytte en egenudgivelse, eller ved aftaleindgåelse med udgiverne af andre nyhedskilder.

328. Betalingen til udgiverne af nyhedskilder foregår ofte via en royaltybetaling til udgiveren. Der gives således en royalty til udgiveren for hver gang en kunde har søgt hans artikel. Derudover betales for visse udgivelser en ”ground payment”, et startbeløb, som betales for overhovedet at få adgang til kilden.

329. Når databasen har opnået en vis størrelse kræver det derudover væsentlige investeringer i udvikling af teknik og metoder, der gør, at brugerne på en nem og hurtig måde kan søge i de store mængder af stof.²⁹

330. Volumen er vigtig, og det er det, der kan udgøre den væsentligste hindring for at komme ind på markedet. Dog er markedet generelt karakteriseret ved, at de nyhedskilder, der leverer til databaserne, ikke gør dette på eksklusivt grundlag. Den samme nyhedskildes udgivelser kan derfor genfindes i flere databaser. Som eksempel kan nævnes, at Dag-

²⁸ Factiva har dog inden denne fusion indgået en aftale med Politiken om levering fra Dagbladet Politiken de næste tre år.

²⁹ Således har Dialog udtalt, at de hvert år bruger mange millioner \$ på at opgradere systemet, teknisk, via indeksering og fremstillingsmåde.

bladet Børsen findes i både Factivas og Dialogs database, og at Politiken findes i Factivas database.

331. De væsentlige investeringer, det kræver for at opnå volumen, begrænser dog allerede i sig selv mulighederne for potentiel konkurrence.

332. I almindelighed vil det også være attraktivt for medierne at indgå aftaler med forskellige nyhedsdatabaser, idet det enkelte medie på denne måde genererer indkomster. Det betyder, at eksisterende databaser såsom Børsen On-line har mulighed for at indgå aftaler med næsten alle Polinfos/FAS' kilder, såsom Dagbladet Information, Fyens Stiftstidende, Computerworld, Markedsføring, RB-Børsen, Reuters, Reuters Finanz, mv.

333. De store internationale virksomheder som Dialog, Factiva og Lexis Nexis har også denne mulighed. Disse virksomheders databaser overgår i volumen, dækning og ressourcer langt det nye selskab og vil på sigt have gode muligheder for at trænge ind på det danske marked, hvilket de da også har vist interesse for at gøre.

334. Andre databaser vil dog i hvert fald de første tre år efter etableringen af FAS ikke kunne få adgang til de tre moderselskabers artikler og arkiver, idet noget sådant hindres af FAS eneret. Det betyder et hul i deres samling, men de vil kunne hente andre artikler, der dækker samme emner, dels hos de øvrige landsdækkende dagblade (Dagbladet Børsen, Kristeligt Dagblad og Dagbladet Information), dels hos regionale/lokale dag- og ugeblade, magasiner mv. På længere sigt vil moderselskabernes egne artikler ikke være forbeholdt FAS. Det vil være muligt for selskaberne at levere til andre.

335. Samlet betyder det, at den potentielle konkurrence til den ny enhed vil kunne være en mulighed, forudsat at man råder over de nødvendige økonomiske ressourcer – formentlig mindst 20 mio. kr. Det betyder, at det kan være vanskeligt for nye virksomheder at gøre sig gældende, medens eksisterende databasevirksomheder, som allerede har investeret i teknologi mv. formentlig uden væsentlige meromkostninger vil kunne træde ind på markedet efter en periode.

Konklusion

336. Dannelsen af FAS fører til skabelsen af Danmarks største database med nyhedsartikler. Markedsandelen målt på indtægter vil være høj, dog under 50 %. Ved vurderingen heraf skal der dog tages hensyn til, at der ikke har kunnet opgøres omsætning fra DR og TV2's databaser samt for en række mindre databaser, som stilles til rådighed for abonnenter af de fysiske og elektroniske medier uden ekstra betaling. Dertil kommer, at der er gode substitutionsmuligheder for de kunder, der søger generelt efter nyhedsstof. For den kunde, der søger specifikt efter hvad fx Berlingske Tidende har skrevet om et bestemt emne, vil det være muligt at trække disse oplysninger særskilt fra Berlingske Tidendes egne tjenester.

337. Den samlede vurdering må herefter være, at skabelsen af den nye enhed ikke fører til, at konkurrencen på dette marked hæmmes betydeligt, jf. konkurrencelovens § 12 c, stk. 2³⁰.

Begrænsninger der er nødvendige for fusionen

338. I forbindelse med en fusion er der ofte indgået aftaler, som ikke direkte er en del af selve fusionen, men som er nødvendige for at gennemføre denne. Isoleret set kan denne type af aftaler være konkurrencebegrænsende, hvorfor de vil være forbudt efter konkurrencelovens § 6, stk. 1. Hvis aftalerne kan anses for at være direkte relateret til og nødvendige for fusionens gennemførelse, vil aftalerne blive vurderet som en del af fusionen.

339. I forbindelse med etableringen af FAS, er der aftalt en række vilkår, som kan være konkurrencebegrænsende.

Konkurrenceklausul

340. Parterne indgår i forbindelse med oprettelsen af FAS en konkurrenceklausul, hvorefter moderselskaberne, så længe de er aktionærer i joint venturet, forpligter sig til ikke at drive konkurrerende virksomhed med FAS.

341. Konkurrenceklausulen pålægger parterne - hverken direkte eller indirekte, herunder ved samarbejde med andre - at drive konkurrerende virksomhed med FAS. Parternes brug af redaktionelt stof fra egne publikationer til egne formål og aktiviteter og salg af egne enkeltstående artikler mv. anses ikke for konkurrerende virksomhed. Blandt andet har parterne oplyst, at det er i overensstemmelse med konkurrenceklausulen, at parterne opretter egne databasearkiver for de enkelte udgivelser.

342. Det fremgår af Kommissionens meddelelse om accessoriske begrænsninger³¹ pkt. 36, at konkurrenceklausuler i forbindelse med et joint venture selskab er berettigede i indtil fem år, men at Kommissionen kan vurdere, at konkurrenceklausuler, hvis varighed overskrider tre år, begrundes behørigt. En konkurrenceklausul, der kører i hele joint venturets levetid, kan således ikke anses for at være direkte relateret til og nødvendig for fusionens gennemførelse og skal derfor vurderes i henhold til konkurrencelovens § 6, stk. 1.

343. Det er Konkurrencestyrelsens vurdering, at konkurrenceklausulen, der løber så længe parterne er aktionærer i FAS, som udgangspunkt er konkurrencebegrænsende i henhold til konkurrencelovens § 6, stk. 1, idet moderselskaberne hermed forpligter sig til ikke at påbegynde konkurrerende aktiviteter på det marked, hvor FAS er aktiv. Imidlertid er det styrelsens opfattelse, at denne konkurrencebegrænsning ikke kan anses for at være mærkbar.

³⁰ En af konkurrenterne til FAS er uenig i denne konklusion og finder, at FAS vil opnå en dominerende stilling på markedet for nyhedsarkivdatabaser og at konkurrencen derved hæmmes betydeligt.

³¹ Kommissionens meddelelse om begrænsninger, der er direkte knyttet til og nødvendige for gennemførelsen af fusioner. (EØS/2001/C 188/03)

344. Begrænsningen omfatter alene samarbejde med konkurrenter, herunder samarbejde, der forudsætter investeringer og økonomiske forpligtelser, og kun samarbejde inden for det formål, der er afstukket med FAS. Der er således ikke nogen begrænsninger for at levere til andre efter 3 år. Dette betyder, at bestemmelsen ikke hindrer aviserne i at levere elektroniske artikler svarende til leverancerne til FAS til andre, konkurrerende virksomheder, blot må de ikke indgå i samarbejde med sådanne konkurrerende virksomheder. Parterne er således ikke afskåret fra selv at tjene penge på leverancer af deres elektroniske artikler til presseovervågning og databasebrug.

345. Omsætningen på markederne for presseovervågning og søgning i nyhedsdatabaser i Danmark ligger i dag på omkring 170 mio. kr. Med udviklingen af digitale tjenester er det sandsynligt, at omsætningen kan øges en del, men det samlede indtjeningspotentiale vil være begrænset. Såfremt parterne investerer i yderligere entrepriser på dette marked, som er i konkurrence med FAS, vil der – således som forholdene tegner sig i dag - være begrænsede ekstra indtjeningsmuligheder for dem. Derimod vil der være en nærliggende risiko for, at en sådan konkurrence kan skade FAS' indtjening, og dermed også påføre parternes investeringer i selskabet et tab.

346. Derfor er det ikke realistisk, at parterne vil investere i konkurrerende virksomheder til FAS. I øvrigt kan parterne til enhver tid vælge at skille sig af med aktierne og påbegynde konkurrerende virksomhed til FAS.³²

347. Således må det anses for usandsynligt, så længe parterne er aktionærer i selskabet, at de ønsker at påbegynde konkurrerende virksomhed med deres eget selskab. Ydermere kan parterne efter tre år fra selskabets stiftelse frit sælge de samme rettigheder til andre virksomheder, ligesom de på samme tidspunkt – såfremt de skiller sig af med aktierne i FAS - kan påbegynde konkurrerende virksomhed med FAS.

348. På denne baggrund kan konkurrenceklausulen ikke anses for at udgøre en mærkbar konkurrencebegrænsning³³ og er dermed ikke omfattet af konkurrencelovens § 6.

Leveringspligt

349. De tre moderselskaber har pligt til løbende at levere en elektronisk udgave af deres udgivelser til FAS. Det er Konkurrencestyrelsens opfattelse, at denne leveringspligt må betragtes som en begrænsning, der er direkte relateret til og nødvendig for fusionen. Leveringen af moderselskabernes stof til FAS udgør grundlaget for FAS virksomhed og modsvares af, at moderselskaberne trækker sig helt ud af markederne down-stream og samler deres udnyttelse af disse rettigheder i FAS.

350. Leveringspligten begrænser moderselskaberne, idet de ikke kan nægte FAS disse leverancer, men dette kan næppe anses for en konkurrencebegrænsning omfattet af kon-

³² []

³³ En af FAS konkurrenter er uenig i denne vurdering henset til den markedsposition FAS vil opnå på markedet for adgang til nyhedsdatabaser og i betragtning af den markedsposition selskabet kan forventes at få på markedet for presseovervågning.

kurrencelovens § 6, stk. 1, idet der ikke er noget, der forhindrer moderselskaberne i at sælge de samme rettigheder til andre virksomheder efter tre år.

351. Under alle omstændigheder må leveringspligten anses for at være nødvendig for fusionens gennemførelse.

352. Samtidig indeholder aftalen om leveringspligt en licens til FAS, idet FAS får tilladelse til at udnytte moderselskabernes udgivelser til at drive virksomhed med salg af artikler fra FAS' elektroniske arkiv, herunder presseklip, resumétjeneste og andre arkivrelaterede tjenester samt presseovervågning. Licensaftalen er bindende og kan ikke bringes til ophør ved opsigelse, så længe moderselskabet er aktionær i FAS. Der er således tale om en licensaftale, der løber i hele joint ventures levetid – eller så længe det enkelte moderselskab er aktionær i joint venturet.

353. Det er Konkurrencestyrelsens vurdering, at også denne licensaftale er en begrænsning, der er direkte relateret til og nødvendig for fusionen. Uden levering fra moderselskaberne og uden licens til at udnytte disse udgivelser er der ingen aktivitet i FAS.

Eneret

354. Moderselskaberne giver FAS eneret til at anvende moderselskabernes artikler til presseovervågning og som stof i FAS' nyhedsdatabase i en periode på tre år, og der er således tale om en eksklusiv licens.

355. Ifølge Kommissionens meddelelse er der to måder, hvorpå denne eneretsklausul kan vurderes. Kommissionens meddelelse pkt. 45, jf. pkt. 29, behandler leveringsforpligtelser. Ifølge meddelelsen er der ingen generel berettigelse for eksklusive leveringsaftaler i forbindelse med oprettelsen af et joint venture. En eksklusiv leveringsaftale kræver, at der foreligger ganske særlige omstændigheder, før en sådan kan anses for at være en nødvendig del af fusionen. Formentlig kan man ikke tale om en eksklusiv leveringsaftale, idet moderselskaberne ikke er afskåret fra at levere elektroniske udgivelser til andre end FAS. Eneretten forhindrer derimod moderselskaberne i at give tilladelser til den samme udnyttelse af disse elektroniske udgivelser, som er tildelt FAS.

356. Eneretsklausulen må derfor snarere betragtes som en licensaftale. En licensaftale kan anses for at være direkte knyttet til og nødvendig for gennemførelsen af fusionen, også selvom den er eksklusiv, hvilket fremgår af Kommissionens meddelelse pkt. 42. Dette må dog bero på en konkret vurdering.

357. Konkurrencestyrelsen vurderer, at den eneret eller eksklusivitet, der er tale om i denne aftale, ikke umiddelbart kan omfattes af de retningslinier, der findes i Kommissionens meddelelse pkt. 42. Det skyldes, at der ikke er tale om en enkelt licens, men derimod om en sammenlægning af licenser fra alle moderselskaberne (en rettighedspool), ligesom der er tale om løbende licenser til udnyttelse af fremtidig værker.

358. Endelig indeholder licensaftalen til FAS et forbud mod tildeling af underlicenser, idet FAS kun kan stille stoffet til rådighed for kundens eget brug. Derved adskiller denne

sig tydeligt fra andre licensaftaler, fx aftaler der gælder fremstillingsmetoder. Det er også klart, at eksklusiviteten i det konkrete tilfælde har en langt stærkere afskærmende effekt end en sædvanlig licensaftale.³⁴

359. Konkurrencestyrelsen vurderer, at eneretsklausulen i den konkrete situation må kunne anses for at være direkte knyttet til og nødvendig for fusionen i etableringsfasen³⁵. Det vil sige, at fusionen uden eneretsklausulen kun kan gennemføres på mere risikobetonede vilkår, med betydelig højere omkostninger, over en meget længere periode eller med langt færre chancer for et heldigt udfald.

360. FAS vil til at begynde med have en markedsandel på markedet for presseovervågning på < 5 %, mens dets største konkurrenter har henholdsvis [50-60] og [20-30] % af markedet. Når dette tages i betragtning kan der argumenteres for, at det i en vis opstartsperiode er nødvendigt for FAS at have en eksklusiv ret til moderselskabernes artikler. []

361. En periode på tre år som forudsat i aftalen kan dog være længere end nødvendig, når henses til, at bl.a. FAS' konkurrent Infopaq, der udelukkende leverer resumétjenester og overvågning af internettet er kommet godt ind på markedet i løbet af en kortere periode. Derudover er en lang række presseovervågningsvirksomheder, der overvåger internethederne, kommet ind på markedet i løbet af de sidste par år.

362. FAS skal, f.s.v.a. resumétjenester ikke i samme grad som fx Infopaq, skabe et nyt produkt. FAS vil i stedet mere eller mindre kunne kopiere et eksisterende, f.s.v.a. resumétjenester, ligesom det kan bygge videre på erfaringerne fra Artikelservice f.s.v.a. elektroniske presseklip. Begrænsninger for FAS ligger i kundeloyalitet og investeringer.

363. F.s.v.a. de begrænsninger der ligger i kundeloyalitet, skal det tages i betragtning, at FAS' produkt umiddelbart appellerer til mange virksomheder, idet det er hurtigere og nemmere at distribuere internt i virksomheden. Goodwill hos eksisterende virksomheder kan konkret udgøre en indtrængningsbarriere, som kræver en vis beskyttelsesperiode. På den anden side er efterspørgselen i første omgang rettet mod nyhedsartiklerne, som leveres af moderselskaberne og kun i anden omgang mod den ledsagende service. Der er ikke i de eksisterende aftaler med kunderne på markedet tale om specielt lange opsigelsesvarsler.

³⁴ Se fx Kommissionens beslutning af 15. september 1989 (Film Purchases by German television stations), hvor Kommissionen nægter at give fritagelse til en langvarig eksklusivaftale mellem MGM/UA og ARD om TV visning af film på det tyske marked. Kommissionen lægger i sine "klagepunkter" vægt på antallet af film, at der er tale om en udvalgt og derfor særlig attraktiv del af de film, der tilhører et af verdens største produktions- og udlejningsfirmaer, samt det forhold, at licenstagere ikke måtte meddele underlicenser.

³⁵ Konkurrenter til FAS er ikke enige i denne konklusion. De anfører, at der ikke er en konkret begrundelse for eneretten. FAS er allerede aktiv på markedet, hvorfor FAS ikke skal trænge ind på et nyt marked. FAS' aktiviteter på markedet for presseovervågning vil kun være en del af det nyetablerede selskabs aktivitet. Endelig giver eneretsklausulen en række konkurrencemæssige fordele. Eneretsperioden bør derfor være væsentligt kortere samtidig med, at der gives konkurrenterne mulighed for at indscanne dagbladenes materiale i eneretsperioden.

364. De særlige forhold, der kunne begrunde en eksklusiv leveringspligt på tre år, er således ikke uden videre til stede for en treårig periode. Hvis FAS i løbet af kortere tid opnår en stærk stilling på markedet, vil fusionen kunne føre til sådanne afskærmende effekter, som skal vurderes efter konkurrencelovens §§ 6-8. Dette spørgsmål tages op i den samlede vurdering.

Samordningsaspekter ved etableringen af FAS

365. Af konkurrencelovens § 12 c, stk. 3, fremgår det, at hvor oprettelsen af et joint venture tillige har til formål eller til følge at samordne fortsat uafhængige virksomheders konkurrenceadfærd, skal denne samordning vurderes efter kriterierne i § 6, stk. 1, og § 8, stk. 1. For at falde ind under konkurrencelovens § 6, stk. 1, skal samordningen medføre en mærkbar konkurrencebegrænsning, ligesom der skal være årsagssammenhæng mellem dannelsen af joint venturet og samordningen. I det tilfælde at samordningen er omfattet af § 6, og den ikke kan fritages i medfør af § 8, kan fusionen ikke godkendes.

366. Kandidatmarkeder for samordning er markeder, hvorpå joint venturet og mindst 2 moderselskaber er aktive eller et marked, der er nært forbundet hermed, hvor mindst 2 af moderselskaberne er aktive. Dette fremgår af konkurrencelovens § 12c, stk. 4.

367. Som tidligere omtalt er det besluttet, at de tre moderselskaber trækker sig ud af de markeder, hvor joint venturet skal agere, hvorfor ingen af moderselskaberne er aktive på det samme marked som joint venturet.

368. Alle moderselskaberne er som avisudgivere imidlertid aktive på et marked i et tidligere omsætningsled til FAS, og moderselskaberne har pligt til løbende at levere elektroniske udgaver af deres udgivelser til FAS. Det marked, hvorpå moderselskaberne er aktive, kan som tidligere omtalt benævnes markedet for salg af tilladelse til udnyttelse af nyhedsartikler m.v. i elektronisk form.

Sandsynlighed for samordning

369. Anmelder anfører, at moderselskaberne ikke har parallelle interesser, idet de har helt forskellige cross media strategier. Derudover anfører anmelder, at eneretsperioden netop viser, at det har været nødvendigt at holde på parterne i en vis opstartsperiode for at sikre, at ingen af parterne leverer til konkurrenter. Et faktum, der ifølge anmelder viser, at moderselskaberne ikke har i sinde at samordne deres interesser.

370. Det er Konkurrencestyrelsens opfattelse, at det ikke kan godtgøres, at moderselskabernes etablering af FAS har til formål at samordne adfærd ud over den 3-årige periode, hvor moderselskaberne har forpligtet sig til udelukkende at levere til FAS. Derimod er der flere forhold, der taler for, at oprettelsen af joint venturet vil have til følge, at der herefter sker en samordning.

371. Ved vurderingen af, om oprettelsen af et joint venture vil føre til samordning mellem virksomheder, er det nødvendigt at tage fremtidige og hypotetiske adfærdsmøn-

stre i betragtning. Også parallel adfærd, uden at der i øvrigt er tale om eksplicit kontakt eller samordning, kan falde ind under dette begreb. Det afgørende er, om parallel adfærd, som er konkurrencebegrænsende, udgør en mere rationel strategi end direkte konkurrence. Er dette tilfældet udgør en sådan samordning et direkte resultat af joint venturets etablering.³⁶

372. Ved bedømmelsen af samordning lægger Kommissionen i dets undersøgelser vægt på en række faktorer som rettesnor for vurderingen af den sandsynlige fremtidige adfærd.

373. Virksomhedernes markedsandel og styrke på markedet indgår i vurderingen. Jo større styrke virksomhederne har, des større er risikoen for samordning. Derudover indgår konkurrenceforholdene på markedet ligesom evt. fremtidige links mellem virksomhederne tillægges vægt.³⁷

374. Moderselskaberne gør sig på markant vis gældende på markedet for salg af tilladelser til udnyttelse af nyhedsartikler mv. i elektronisk form, et marked, der er i et tidligere omsætningsled i forhold til joint venturet. Selskaberne er endvidere nogenlunde lige store på dette marked. Således har moderselskaberne tilsammen næsten 90 % af dagbladsmarkedet, der udgør den vigtigste mediegruppe i forhold til presseovervågning, ligesom de har over 25 % af markedet for regional-, lokal- og distriktsaviser.

375. FAS vil få adgang til at levere elektroniske presseklip på baggrund af moderselskabernes udgivelser. Konkurrenterne til FAS kan godt forsøge at få lignende aftaler i stand med andre udgivere, men de vil, med mindre de får en aftale i stand med moderselskaberne, være afskåret fra at dække størstedelen af de landsdækkende dagblade via elektroniske presseklip.

376. Dette vil i konkurrencen med FAS udgøre en stor ulempe, fordi dækning er et nøgleord inden for dette marked. Selvom konkurrenterne kan få adgang til at dække andre udgivelser elektronisk, vil de hele tiden have en væsentlig ulempe over for FAS, hvis der ikke er adgang til moderselskabernes udgivelser.

377. Markedets karakter medfører altså, at moderselskaberne har en afgørende indflydelse på konkurrencen i markedet for presseovervågning.

378. Selvom etableringen af FAS ikke nødvendigvis vil have som formål at samordne moderselskabernes interesser, taler ovennævnte forhold for, at det meget vel kan blive følgen af oprettelsen af FAS.

379. FAS skaber således et bindeled mellem moderselskaberne, og moderselskaberne vil på grund af de millioninvesteringer, de har foretaget i selskabet have et incitament til

³⁶ Bellamy & Child, 5. udgave, s. 422.

³⁷ Bellamy & Child, 5. udgave, s. 422 og 423. Se endvidere Kommissionens beslutning af 3. maj 2000 Hitachi/NEC-DRAM, nr. JV.44, hvor lave markedsandele og stærk konkurrence på markedet talte for, at joint venturet ikke ville resultere i en samordnet adfærd. Se også Kommissionens beslutning IV/JV.2 ENEL/FT/DT afsagt den 22. juni 1998, pkt. 40.

at beskytte selskabet og hjælpe det i konkurrencen på det efterfølgende marked for presseovervågning. Hvis moderselskaberne leverer til FAS' konkurrenter risikerer de, at FAS mister omsætning, og derved kan en del af deres investeringer i det ny selskab komme under pres.

380. I samme forbindelse skal det nævnes, at driften af FAS vil medføre stordriftsfordele både på efterspørgselssiden og på udbudssiden, som indirekte kommer moderselskaberne til gavn i form af aktieafkast og omfanget af royalty. Moderselskaberne må antages kun at ville levere til konkurrenter, hvis disse kan tilbyde mindst lige så gunstige vilkår, og samtidig ikke underminerer realiseringen af stordriftsfordelene i FAS.

381. Stordriftsfordelene opstår på udbudssiden ved fordele ved at råde over rettigheder til mange forskellige nyhedskilder, herunder i første omgang de landsdækkende dagblade. Det sænker stykomkostningerne, idet det ikke koster tilnærmelsesvis mere at arbejde med mange mediekilder. Samtidig tillader det en specialisering, fx opbygning af særskilte databaser og analyseredskaber.

382. På efterspørgselssiden er bred dækning en meget væsentlig konkurrenceparameter i forbindelse med presseovervågning.

383. Markedets struktur efter oprettelsen af joint venturet indeholder altså en kommerciel tilskyndelse for moderselskaberne til i en kortere eller længere periode udelukkende at levere til FAS til skade for konkurrencen i markedet.

384. []

385. Endelig har moderselskaberne tidligere kun i meget begrænset omfang givet andre adgang til deres stof i elektronisk form. Denne tendens til at holde på deres rettigheder forventes forstærket med etableringen af parternes fælles selskab, også selvom selskaberne i øvrigt har forskellige cross media strategier.

386. Samlet set er det Konkurrencestyrelsens vurdering, at moderselskaberne som en følge af etableringen af joint venturet har et sådant incitament til udelukkende at levere til FAS, at betingelsen om sandsynlighed for samordning samt betingelsen om årsagssammenhæng mellem etableringen af joint venturet og samordningen må anses for at være opfyldt. Samordningen skal herefter vurderes i henhold til konkurrencelovens §§ 6 og evt. 8.

Konkurrencelovens §§ 6 og 8

387. Samordningen, hvorefter ingen af moderselskaberne ønsker at give konkurrenter til FAS tilladelse til at udnytte moderselskabernes nyhedsartikler i elektronisk form, udgør en konkurrencebegrænsning omfattet af konkurrencelovens § 6, stk. 1.

388. Dette er tilfældet, selvom samordningen vedrører tildeling af licenser, og at et afslag på at tildele licenser for ophavsretligt beskyttet materiale ikke i sig selv kan udgøre en konkurrencebegrænsning.

389. Det følger således af EU-praksis, at aftaler og dermed også samordning, der leder til, at man ikke ønsker at tildele licenser, er omfattet af traktatens artikel 81 (85)³⁸. En samordnet adfærd de tre moderselskaber imellem om ikke at tillade elektronisk presseklip er derfor omfattet af forbudet i konkurrencelovens § 6, stk. 1.³⁹

390. Konkurrencebegrænsningen er endvidere mærkbar. Dette hænger sammen med den styrke, som de tre moderselskaber tilsammen har på markedet for salg af tilladelser til at udnytte avisartikler m.v. i elektronisk form. Samordningen vil således forhindre konkurrenters adgang til elektronisk presseovervågning af en så væsentlig del af produkterne på presseovervågningsmarkedet, at konkurrencen vil blive mærkbart begrænset.

391. I medfør af konkurrencelovens § 12c, stk. 3, skal der herefter foretages en vurdering af denne samordning efter principperne i konkurrencelovens § 8, stk. 1.

392. Der er effektivitetsfordele ved etableringen af FAS, idet den gør det muligt at etablere en effektiv nyhedsdatabase og en dækkende presseovervågning, jf. betingelsen i § 8, stk. 1, nr.. Men der kan ikke være fordele som omhandlet i § 8, stk. 1, ved en samordning/parallel adfærd, som betyder, at de tre moderselskaber ikke giver de fornødne tilladelser til konkurrenter 1. Der er samtidig risiko for, at moderselskaberne med den markedsstyrke de har på dette marked (rettighederne til egne avisartikler), udelukker konkurrencen for en væsentlig del af de tjenesteydelser, der befinder sig på markedet i det efterfølgende omsætningsled – presseovervågning, hvorfor heller ikke betingelsen i § 8, stk. 1, nr. 4, er opfyldt.

Samlet vurdering af fusionens virkninger på konkurrencen

393. Etableringen af FAS vil kunne påvirke konkurrencen både på markedet for adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser og på markedet for presseovervågning.

394. På markedet for adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser fører etableringen af FAS til dannelsen af Danmarks største database med nyhedsartikler. Målt på omsætning vil databasen ved etablering have en høj markedsandel dog under 50%. Ved denne vurdering skal der dog tages hensyn til, at der ikke har kunnet opgøres omsætning fra DR og TV2's databaser samt fra en række mindre databaser, som stilles til rådighed for abonnenter af de fysiske og elektroniske medier uden ekstra betaling.

395. Da FAS' konkurrenter alle er forholdsvis små sammenlignet med FAS f.s.v.a. dækning både i bredden (antallet af kilder) og i dybden (hvor langt de går tilbage i tiden),

³⁸ Se afgørelsen afsagt af Retten i Første Instans den 12. juli 1997. Tiercé Ladbroke SA mod Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, sag T-504/93, præmis 157. (I European Competition Law: A practitioner's Guide, second Edition, s. 657 tages denne afgørelse som indtægt for, at en kollektiv nægtelse af at tildele licenser uden objektive begrundelse falder ind under forbudet i traktatens artikel 81).

³⁹ Dette forstærkes af, at EU-kommissionen i dets afgørelse NC/Canal +/CDPQ/Bank America af 3. december 1998, IV/M.1327 godkendte et joint venture efter at de deltagende parter havde givet tilsagn om, at licenser til tredjemand skulle gives på ikke-diskriminerende vilkår. I denne sag har Kommissionen således udtrykt bekymring over en eventuel samordning, som vedrører netop ophavsretligt beskyttet materiale og udnyttelsen af materialet.

vil FAS med en høj markedsandel dog under 50% allerede ved etableringen indtage en dominerende stilling på markedet for adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser.

396. Imidlertid er det konklusionen, at der ikke ved etableringen af FAS er risiko for, at konkurrencen på markedet for adgang til søgning i nyhedsarkivdatabaser hæmmes betydeligt.

397. Det hænger sammen med, at betydningen af moderselskabernes udgivelser på dette marked ikke er så udtalt som på markedet for presseovervågning. Det er også muligt at etablere nye eller udbygge eksisterende nyhedsdatabaser, som vil kunne tage konkurrencen med FAS op.

398. Endelig findes der store internationale virksomheder som Dialog, Factiva og Lexis Nexis, som i volumen, dækning og ressourcer langt overgår det nye selskab, og som allerede er til stede i Danmark.

399. På markedet for presseovervågning vil FAS ved etableringen have en markedsandel på blot < 5 %. Imidlertid vurderes det, at FAS, der som den eneste medieovervågningsvirksomhed, har adgang til elektroniske presseklip fra de tre moderselskabers udgivelser, har mulighed for inden for en overskuelig årrække at opnå en dominerende stilling på markedet for presseovervågning.

400. Adgangen til de landsdækkende udgivelser er vigtig for en medieovervågningsvirksomhed. Moderselskaberne har en markedsandel på 88% af markedet for landsdækkende dagblade målt på oplag. De elektroniske presseklip er de fysiske presseklip overlegne. Det skyldes, at distributionen er hurtigere og billigere, samt at adgangen til de elektroniske udgivelser muliggør en elektronisk søgning, der er den fysiske læsning af udgivelserne overlegen, både fordi en elektronisk søgning er mere effektiv (finder flere artikler), og fordi den er hurtigere.

401. Imidlertid mangler det nye selskab en aftale om elektroniske presseklip med først og fremmest Børsen og i anden række Erhvervsbladet og de elektroniske medier (DR og TV2). Samtidig er der på markedet for presseovervågning stærke aktører. Specielt Observer har et stærkt og indarbejdet varemærke, en høj markedsandel og international erfaring med presseovervågning.

402. Det betyder, at det må vurderes at vare nogen tid, før FAS kan opnå en dominerende stilling, der fører til, at konkurrencen hæmmes. Vurderingen af den realistiske tidsramme er behæftet med nogle særlige usikkerhedsmomenter. FAS tilbyder et produkt – elektronisk presseklip – der ikke er særlig udbredt i Danmark i dag. Vurderingen af hvor lang tid dette produkt skal bruge for at trænge ind på markedet, er særlig usikker, idet erfaringerne fra udlandet ikke kan overføres uden videre.

403. Inden for et åremål på nogle år er det samlet styrelsens vurdering, at det er tvivlsomt, om fusionen i sig selv skaber en så stærk stilling, at den kan udnyttes til skade for konkurrencen.

404. Ved denne vurdering er der også lagt vægt på, at en væsentlig gruppe af kunder ikke kan få hele deres presseovervågning fra FAS, fordi bl.a. Børsen og Erhvervsbladet ikke indgår i FAS produkter.

405. Da avisartikler er ophavsretligt beskyttet, er aktører på markedet for presseovervågning afskåret fra fx at levere elektroniske presseklip uden en aftale med pågældende udgiver, der skal give tilladelse til en sådan udnyttelse. Rettighedshaverne (journalisterne og udgiverne) befinder sig som leverandører af nyhedsstof på et marked, der vertikalt ligger forud for det marked, hvorpå det nye selskab FAS vil operere.

406. Markedet kan beskrives som markedet for salg af tilladelser til at udnytte avisartikler m.v. i elektronisk form. På dette marked er alle moderselskaberne til stede, hvorfor dette marked udgør et såkaldt tilstødende marked. Moderselskabernes markedsandel på dette rettighedsmarked er vanskelig at angive talmæssigt.

407. Men det er givet, at der er tale om en markant tilstedeværelse på et marked i et tidligere omsætningsled i forhold til FAS. Af denne grund skal der foretages en vurdering af samordningsaspekterne ved fusionen.

408. Det er Konkurrencestyrelsens vurdering, at samarbejdet rummer en risiko for, at moderselskaberne samordner deres adfærd på markedet for salg af tilladelser til udnyttelse af avisartikler m.v. i elektronisk form ved alle at nægte at levere muligheden til tredjemand. Det er vurderingen, at en sådan samordning falder ind under forbudet i konkurrencelovens § 6, stk. 1.

409. Når parterne går sammen i FAS øges deres indtjeningsmuligheder markant. Imidlertid ligger der heri også en mulighed for afskærmning over for konkurrenter på presseovervågningsmarkedet. FAS er som den eneste overvågningsvirksomhed sikret ret til levering fra landets tre største mediehus, også efter udløbet af eneretsperioden. Hvis moderselskaberne begynder at levere til FAS' konkurrenter, risikerer de, at FAS mister omsætning, og derved kan en del af deres investeringer i det nye selskab komme under pres.

410. En sådan samordning/parallel adfærd, hvorefter ingen af moderselskaberne ønsker at give konkurrenter til FAS mulighed for at levere avisartikler i elektronisk form fra deres udgivelser, vil kunne have en mærkbar påvirkning af konkurrencen på markedet for presseovervågning. Dette hænger sammen med den styrke, de tre moderselskaber tilsammen har på markedet for salg af tilladelser til udnyttelse af avisartikler m.v. i elektronisk form, samt den styrke som FAS kan få på markedet down-stream i løbet af en årrække.

411. Da etableringen af FAS således må vurderes at føre til en samordning af moderselskabernes adfærd på up-stream markedet for salg af tilladelser til at udnytte nyhedsartikler m.v. i elektronisk form i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1, kan fusionen ikke godkendes, jf. konkurrencelovens § 12c, stk. 2, jf. stk. 3 og 4.

Vurdering af tilsagn

412. Den samlede vurdering viser, at etableringen af FAS kan skabe konkurrenceproblemer. Det skyldes dels varigheden af den aftalte eneret for FAS til at benytte moderselskabernes artikler til presseovervågning, og dels at samarbejdet i FAS skaber en risiko for at moderselskaberne samordner deres praksis for salg af tilladelser til udnyttelse af avisartikler mv. i elektronisk form ved at nægte andre adgang til disse artikler til presseovervågning.

413. Fusionen kan derfor ikke godkendes uden kompenserende foranstaltninger, jf. konkurrencelovens § 12c, stk.2, jf. stk. 3.

414. Dagbladet Politiken, Det Berlingske Officin og Jyllands-Posten har imidlertid afgivet nogle tilsagn, der skal løse disse problemer. Tilsagnene retter sig både mod varigheden af den aftalte eneret og mod risikoen for samordning.

415. Parterne har således for det første indskrænket FAS' eneret til at udnytte det redaktionelle stof i elektronisk form fra parternes landsdækkende publikationer til kun at gælde en kortere periode end 3 år, nemlig 18 måneder.

416. Dette sikrer, at den aftalte eneret ikke går videre end nødvendigt af hensyn til, at det nye selskab kan etablere sig på markedet. Det nye selskab får en rimelig tid til at bide sig fast på markedet i konkurrence med de allerede etablerede udbydere, herunder Observer, Infopaq og Ajourklip. En indtrængningsperiode på 18 måneder er - vurderet ud fra de reaktioner, som styrelsen har fået fra kunder og konkurrenter - ikke længere end nødvendigt. Det betyder, at risikoen for at FAS hurtigt opnår en betydelig omsætning og en stærk markedsposition, der kan føre til en afskærmning af markedet i forhold til konkurrenterne, fjernes.

417. Indskrænkningen af eneretten suspenderes dog, såfremt parterne godtgør, at FAS ikke opnår en årsomsætning pr. 30. juni 2004 på markedet for presseovervågning på 37 mio. kr. eller derover.

418. Herved er der taget højde for den særlige usikkerhed, der er forbundet med vurderingen af den fremtidige udvikling på dette marked. Selskabets presseovervågning er baseret på elektronisk presseklip, som kun er lidt udbredt i dag, men antages hurtigt at vinde indpas dels ved at overtage omsætning fra fysiske presseklip og dels ved at selskabet kan præsentere nye produkter. Usikkerheden knytter sig navnlig til den tid, der vil gå, før disse produkter for alvor vinder udbredelse.

419. Omsætningsgrænsen på de 37 mio. kr. er sat så højt, at det nye selskab kan få fodfæste og en rentabel forretning på et marked, hvor det ikke har nogen væsentlig omsætning i dag. På den anden side er den ikke så høj, at der er risiko for, at markedet lukkes for konkurrenterne til skade for en effektiv konkurrence. 37 mio. kr. svarer ud fra forholdene i dag til 30 pct. af markedet. Det er næppe tilstrækkeligt til at der kan opstå varige skadelige følger for konkurrencen. Det er også sandsynligt, at det samlede marked for presseovervågningsydelser vokser i de kommende år, bl.a. som følge af FAS' aktiviteter.

En større samlet markedsomsætning betyder, at tærskelværdien på 37 mio. kr. svarer til en lavere markedsandel end 30 pct., og derved mindskes risikoen for skadelige følger yderligere.

420. For det andet forpligter parterne sig til at tilbyde andre virksomheder på markedet aftaler om levering på ikke-diskriminerende vilkår af elektronisk presseklip fra publikationer med et oplag på 40.000 eksemplarer eller mere, som parterne leverer til FAS' presseovervågning. Denne leveringsforpligtelse træder i kraft, når eneretsperioden udløber, dog er der også her en mulighed for at suspendere leveringspligten, såfremt parterne godtgør, at FAS' årsomsætning for presseovervågningsprodukter er mindre end 37 mio. kr. Ikrafttrædelsen af parternes leveringsforpligtelse kan ikke udskydes længere end til højst 1. juli 2007.

421. Forpligtelsen til at levere til andre markedsaktører på ikke-diskriminerende vilkår fjerner den risiko for samordnet adfærd i strid med konkurrencelovens § 6, som styrelsen har påpeget. Parterne kan således herefter ikke nægte leverancer til andre virksomheder på markedet, hvis de leverer de pågældende produkter til brug for FAS' presseovervågningsvirksomhed. Og disse leverancer skal ske på ikke-diskriminerende vilkår sammenholdt med leverancerne til FAS. Det vil således ikke være i overensstemmelse med tilsagnet at kræve forholdsmæssigt højere priser af andre end af FAS, eller at gøre leveringsvilkårene i øvrigt – fx leveringstidspunktet – dårligere.

422. Med tilsagnets formulering om, at leveringspligten gælder for publikationer med et oplag på 40.000 eksemplarer eller mere sikres det, at parterne ikke blot er forpligtede til at give andre medieovervågningsvirksomheder adgang til elektroniske presseklip fra parternes nuværende landsdækkende dagblade, men også til parternes fremtidige publikationer, som de leverer til FAS' presseovervågning og som opnår et oplag i størrelsesordenen 40.000. JyskeVestkysten er ikke omfattet af denne forpligtelse, idet Berlingske Tidende kun ejer 50% af rettighederne til dette dagblad. Det vurderes, at publikationer med oplag på under 40.000 ikke vil være absolut nødvendige i et medieovervågningsprodukt. Derfor er de undtaget fra leveringspligten.

423. Fristerne i parternes tilsagn løber fra det tidspunkt, hvor Det Berlingske Officins arkivvirksomhed Avisdata overføres til integration med Polinfo, dog senest fra den 1. januar 2003. Med denne seneste dato som udgangspunkt kan de enkelte etaper i tilsagnene samlet angives således:

Tabel 6.: Etaper for gennemførelse af parternes tilsagn

	<i>01.01.2003 – 30.06.2004</i>	<i>01.07.2004 – 31.12.2005</i>	<i>01.01.2006 – 30.06.2007</i>	<i>Fra 01.07.2007</i>
Eneret for FAS	Ja	Ja, hvis årsomsætning pr. 30. 06. 2004 < 37 mio. kr.	Nej	Nej

Leveringspligt for parterne	Nej	Nej, hvis årsomsætning pr. 30. 06. 2004 < 37 mio. kr.	Nej, hvis årsomsætning pr. 31.12.2005 < 37 mio. kr.	Ja
-----------------------------	-----	---	---	----

Anm.: Årsomsætning opgøres som FAS omsætning for leverancer i det kvartal, der er afsluttet senest forud for den anførte dato, tillagt abonnementsafgifter for dette kvartals kunder for et år.

424. Parterne kan over for andre markedsaktører gøre levering af elektronisk presseklip i henhold til tilsagnet betinget af, at FAS får tilsvarende adgang til disse virksomheders publikationer eller medier eller tjenester på det danske marked, som led i FAS' virksomhed. Dette sikrer parterne mod at skulle levere til deres direkte konkurrenter, som også udgiver publikationer mv. på det danske marked, uden at kunne få en tilsvarende modydelse på forretningsmæssige vilkår.

425. Tilsvarende gælder for sådanne konkurrenters tilknyttede virksomheder, idet tilknyttede virksomheder defineres som anført i Erhvervsministeriets bekendtgørelse nr. 895 af 21. september 2000 om beregning af omsætning i konkurrenceloven.

426. Konkurrencestyrelsen finder, at parterne gennem disse tilsagn har fjernet de betænkeligheder, der var ved at godkende fusionen.

427. Fusionen kan herefter godkendes.